AKİS

HAFTALIK A ALİTE MECMUASI

TAKSİM

Sayı: 514 Cilt: XXIX Yıl: 10

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Güneri Civaoglu, Teoman Eret, Egemen Bostana, Tarık Kasınç (İstanbul). Seyfi Özgener (İzmir) — Dış Haberler Kısmı: Halûk Ülman - Magazin Kısmı: Jale Candan. Tüli Sezgin. Bihin Anter Hüseyin Korkmazgil — Musiki: Daniyal Eriç - Tiyatro: Naciye Fevzi, Lûtfi Ay —

Resim
Ali Parmakerli

Fotoğraf
Hüseyin Ezer
Erdoğan Çiftler

Klişe
Doğan Klişe Öz Atölyesi
Tel : 1 1 70 1 5

Yazı işleri
Rüzgârlı Sokak No 15/3
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgarlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 95

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlân şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak 1500 lira

AKÎS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği ver
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer
Hürriyet Matbaası
Ankara

Basıldığı tarih
22.4.1964
Fiyatı 1 lira

AKİS

HAFTALIK AKTÜALITE MECMUASI

Kendi Aramızda-

Sevgili AKİS Okuyucuları

Dünya radyolarında ve basınında AKİS, Üç dört haftadır birinci plânda bir yer işgal ediyor. Bilhassa başyazılarımız ve onların yanında tefsirlerimiz, haberlerimiz Türkiyedeki değişikliği. Türkiyede olup bitenleri en doğru şekilde aksettiren yazılar olarak değerlendiriliyor. AKÎS'in belirttiği hususların kısa bir saman içinde doğrulanması, bu mecmuanın teşhislerindeki ciddiyeti ve itinayı yurdun içinde olduğu gibi dışında da çok kimseye anlatmış bulunmaktadır. Bu sebepten dolayı geride bıraktığımız hafta zarfında da Reuter, A.F.P., U.P.I. veya A.P. gibi ajanslardan çoğunun bültenleri AKİS'ten alınan pasajları dünya umumi efkârına bildirmekteydi.

Bu sayısında AKİS, Kıbrısla ilgili bütün yeni gelişmelerin hikayesiyle birilikte, başyazısında bizim Batı ile münasebetlerimizi incelemektedir. Herkes bilmektedir ki bu mecmua, daima koyu ve hararetli bir batı taraftarı olarak görev yapmış; Türkiyenin yerinin o sistem içinde olması gerektiği tezini savunmuştur. Ama AKİS şerefli, haysiyetli ve itibarlı bir dış politikadan yana olmuş, geçen devirde bu prensiplerden uzaklaşıldığında o günkü hükümetin tutumunu şiddetle yermiştir. Zaten demokratik bir idare tarzının, parlamenter sistemin ve açık rejimin savunucusu olanların temel görüş olarak batıyı kendilerine esas almamalarına imkân yoktur.

Bugün, müttefiklerimizin ve onların başında Amerikanın anlayışsızlığından, bencilliğinden, çekingenlik ve uyuşukluğundan şikâyet edenler, ondan sıtkı sıyrılmış bulunanlar kuzey rüzgârlarından ilham alanlar veya kızıl şerbet satanlar değildir. Memlekete şöyle bir bakmak, ne kadar sağlam kuvvet varsa onların hepsinin, geniş halk kütleleriyle birlikte yeni davranışında Hükümetin arkasında yer aldığını görmeye yetecektir. Metin Toker "Saf Amerikalı" başlıklı başyazısında bunun nedenine ışık tutmaktadır. Saydığımız ve sevdiğimiz bir milletin kaba bir akdeniz kurnazlığının elinde oyuncak hale gelmiş olması, aldatılıp hatalı istikametlere sürüklenmiş bulunması, hele, lider diye bilinen bîr memleketin politikasını idare edenlerin "bir fikrimiz yok", "bir vaziyet almış değiliz", "herkes Amerikadan şikâyetçi", '«bir yol arıyoruz" tarzında demeçler vermeleri bizi en azından hayrete düşürmüş ve takkemizi alıp ciddi şekilde düşünmemizi gerektirmiştir. Tarafsız bir Amerika! Bu, dostlarımız hiç kızmasınlar ve alınmasınlar ama, gülünç bir Amerika demektir. Amerikayı bu hale düşüren sebep amerikan siyaset adamlarının hak ve hakikatin kimden yana olduğunu bildikleri halde bir takım âdi şantajlara boyun eğmelerinden başka Şey değildir. Halbuki Amerikayı Amerika yapan hususiyet, şimdiye kadar, onun halt ve hakikati cesaretle savunduğu inancıydı.

Bu inancı yitirme yolundaki Amerika, bir kaç yıl içinde, bugün nihayet Türkiyede de sezdiği hislerin yeni bir dünyanın kurulmasını gerektirdiğini görüp anlayacaktır. Türkiye gibi sadık bir müttefik, türk milleti gibi amerikanları sahiden seven bir millet bu noktaya getirilmişse, Amerika için de düşünme saati gelip çatmış demektir.

Saygılarımızla

AKİS

İçindekiler

Günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

Adalet — Sakıt Cumhurbaşkanı Celâl Bayarın Hastalık sebebiyle cezaevinden muvakkat olarak çıkarılışına bir imparatorun dönüşü havasını vermek isteyenler 22,23,24 Mart 1963 tarihlerinde gençlik Ve zinde kuvvetlerden yedikleri tokattan başka, bu haftanın ilk günü Türk Adaleti önünde de hüsrana uğradılar. AP. Genel Merkez binasının tahribi olaylarında emniyet kuvvetlerinin gerekli 'tedbirleri almadıkları iddiasile Genel Başkan Ragıp Gümüşpala tarafından Adalet Bakanlığı aleyhine açılan 18 bin 74 liralık tazminat davası, Danıştay Sekizinci Dairesi tarafından reddedildi.

Pazartesi günü yapılan murafaada AP nin vekili olarak Cevat Önder ile bir maliye, iki de Adalet Bakanlığı avukatı hasır bulundu.

Adalet Bakanlığının mütevazı görünüşlü bir avukatı, iddialara, çok ilginç bir savunma ile cevap verdi ve şöyle dedi:

"— Bu hâdiseler, Adalet Partisinin kışkırtması neticesinde meydana gelmiştir. Evinde tedavi edilmesi kaydı ile altı ay süreli olarak Kayseri Cezaevinden tahliye edilen sakıt Cumhurbaşkanı Celâl Bayarla hiç ilgileri olmadığı halde AP'liler gövde gösterisi yapmışlardır; AP. rumuzlu flamalar çıkartmışlar, bu arada AP'li senatör ve milletvekilleri Bayarı, ziyaret etmişlerdir. Adalet Partisinin bu nümayişleri, Bayarı karşılama vesilesiyle, 27 Mayıs ihtilâline karşı bir harekettir.

Adalet Bakanlığının emniyet tedbiri; almadığı yolundaki iddialar da varit değildir. Hükümet bütün emniyet tedbirlerini almış, bu arada Ankara Garnizon Kumandanlığından askeri birlikler olay yerine celbedilmiştir...."

Avukat daha sonra, olay yerine gelen emniyet kuvvetlerinin taarruza uğrayan bir bina ile değil, tecavüzkâr tavırlı; silâhlı partizanlarla karşılaştıklarını, hatta bunların gövde gösterisine yeltendiklerimi gördüklerini anlattı, Türk Gençliğinin ve zinde kuvvetlerin bu şartlar altında 27 Mayıs düşmanlarına gerekli cevabı vermelerinin önünün alınmasına imkân bulunmadığını belirtti.

Danıştay Sekizinci Dâiresi; hukuken reddinden başka yol bulunmayan bu gülünç talepten başka çok daha garip bir istekle de uğraşmak zorunda kaldı. A.P. lilerin kafayı çektikleri "Işık Kulübü" nün de aynı olaylar sırasında tahribe uğradığı, gerekli emniyet tedbirlerinin alınmaması bakımından bu olaydan ve hasardan Hükümetin sorumlu olduğu iddia edilerek ayrı bir tazminat dâvası daha açılmıştı. Ancak talep incelendiğinde, olaylar sırasında böyle bir kulübün mevcut olmadığı anlaşıldı ve durum, ciddi hukukçuları hayretler içinde bıraktı. 27 Mayıs 1963'te hükmî şahsiyet kazanan bu kulübün kuruluşundan iki ay önceki olaylar için tazminat talebinde bulunuluşu hukuk literatürüne geçecek bir taşkınlık olarak kabul edilmektedir.

Işık Kulübünün tazminat talebi de böylece reddedildi ve ayrıca bu kulübün ana tüzüğünün celbi gerekli görüldü.

Eğitim_____Sümerbank tarafından ilkokul öğrencileri arasında "23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı" konusunda açılan yarışma sonuçlandı. Bu yarışmaya katılan 11 yaşından küçük köylü çocuklarının kaleme aldıkları satırlar her bayramda klişeleşmiş nutuklarla meydanlara çıkan önemli kişileri utandıracak niteliktedir.

Hatay ili İskenderun ilçesi Sarıseki köyü ilkokulu beşinci sınıf öğrencilerinden Cemal Çifteler, köy ilkokulları arasında ikinciliği kazanan yazısında, "Eskiden kanun padişahın sözü idi. Şimdi ise kanun milletin sözüdür. Belki ben başbakan olacağım, arkadaşım da bakan. Güzel yurdumda her zaman hür, rahat yaşayacağız. 23 Nisan demek bu... Ulusal egemenliğin temeli budur..." demektedir.

Yine İskenderuna bağlı Belen bucağı ilkokulu beşinci sınıf öğrencilerinden Osman Saydam ise, bucak ilkokulları arasında birinciliği kazanan yazısında. Cumhuriyet öncesi idaresini en öndeki koyunları takip eden koyun sürüsüne benzetmekte, ne koyun gibi ağılda, ne de bülbül gibi kafeste yaşayabileceğini söylemekte ve şöyle demektedir : "Ben sarıklı, falakalı hocaları değil, öğretmenimi, herkesle aynı sırada, oturarak dinler, arzu ettiğim zaman parmak kaldırıp konuşurum. Yarın, büyüdüğümde, oy vererek vatanımı en iyi idare edecekleri seçeceğim, belki de seçileceğim..."

Bu yarışmada derece alan Cemaller, Osmanlar, Seherler, Recepler, üniversiteye kadar Sümerbank tarafından okutulacaklardır. Türkiyedeki bulanık politika oyunlarının çok ilerisinde olduklarını ispat eden bu çocuklar, önümüzdeki günlerde davetli olarak Ankaraya gelecekler, gezecekler, törenlere katılacaklardır.

(Sulh Ceza Yargıçlığı eliyle aldığımız tekziptir)

İftiraedenler — Türkiye'de inandığı fikirlerin arkasından yılmadan giden Politikacıların çok hazin bir kaderi vardır. Siyasî muarızları, fikren alt edemediklerini, türlü iftiralarla zedelemek; namuslu Politikacıyı bu suretle efkârı umumiye önünde küçük düşürmek isterler. Bu iftira ve şantajlar, bazı çevreler için bitmez tükenmez malzemelerdir.

Benim hakkımda'da yapılan iftiraya ve şantaja, AKİS Dergisinin vasıta olması son derece esef vericidir. Hakkımda verdiğiniz haber tamamen hilafı hakikattir. Sallanarak A.P. Genel Merkezinden çıktığım, bazı gençler tarafından itilip kakıldığım, hırpalandığım, bir gence gayri tabiî teklifte bulunduğum, çok hayasızca, maksadı mahsusla uydurulmuş yalanlardır.

Hâdiseyi kısaca anlatayım: A.P. Genel Merkezinden pardisomu giyerek çıkarken, kapı kenarında duran bir meşin ceketli gence pardisom ve kolum tesadüfen çarpmıştır. Malûm bir gazeteye mensup olduğunu, hususi bir maksatla orada bulunduğunu tahmin ettiğim mezkûr şahıs, sinemanın dağıldığını ve kalabalığın fazla olduğunu fırsat bilerek, tasarladığı şantajını tahakkuk ettirmek istemiştir ve fakat muvaffak olamamıştır.

Etem Kılınçoğlunu tanıyanlar, onun ahlâk ve karakterini çok İyi bilmektedirler. Hamdolsun yüzüm ak, alnım açıktır. Hayatımın her safhasının hesabını vermeğe amadeyim. Ortalıkta görünmiyecek bir hale, saklanacak bir duruma hiçbir zaman düşmedim. Olaydan sonra bir kaç gün ortada görünmediğim de yalandır. Sabahleyin beni Mecliste, öğleden sonrada stadyum'da ve tekrar Mecliste görmeyen yoktur.

Hangi Milletvekili ve gazetecinin hâdiseyi tahrif ettiğini, maksatlarının ne olduğunu, kimlerin teşvik ve tahrikleri olduğunu gayet iyi biliyorum. Ayıptır! Haysiyetli insanlara çamur atmayınız.

İ. Etem KILIÇOĞLU

A. P. Giresun Milletvekili

Dünyadan Akisler

Fransa Fransız Devlet Başkanı General de Gaulle ün geçen haftanın sonlarında kimsenin haberi olmadan geçirdiği prostad ameliyatı, sonradan açıklanınca, bütün Fransada büyük bir heyecan uyandırdı. Açıklamada bildirildiğine göre, bir saat 40 dakika süren, bu ameliyattan sonra. Generalin durumu "memnuniyet verici" dir. Bununla beraber, olay, V. Cumhuriyetin bütün temeli olan kuvvetli tek adam ilkesinin tehlikelerini bütün fransızlara açıkça göstermiş olduğu için, yarattığı heyecan hala devam etmektedir. Gerçekten, bugün De Gaulle sahneden çekilirse yerini kimin alabileceği konusunda kimsenin en ufak fikri yoktur.

Siniye — Geçen hafta Suriyenin Hama şehrinde vukubulan Nasır taraftarı bîr ayaklanmanın etki ve tepkileri hâlâ devam ediyor. Suriyedeki Baasçı yönetimin kuvvetli adamı General Ai-Hafızın açıkladığına göre, ayaklanmadan sonra konulan sokağa çıkma yasağı kaldırılınca Hamadski Nasır taraflıları tekrar Milli Muhafiz teşkilâtı mensuplarına saldırmışlar ve korkunç bir katliâma yol açmışlardır.

Bu olay, Orta Doğuda nasıra kuvvetlerle baasçılar arasındaki çekişmenin daha kapanmamış olduğunu yeniden bütün açıklığıyla ortaya koymuş bulunuyor. Bu iki akım arasındaki çekişme şu, ya da bu şekilde giderilmedikçe, öyle anlaşılıyor ki güneydeki komşularımız özledikleri birlik ve beraberliğe kavuşamayacaklar.

AKİS

Yıl: 10 24 Nisan 1964 Sayı: 514 Cilt: XXIX

YURTTA OLUP BİTENLER

Çifte bayrama hazırlanan çocuklar

Milli misak ruhu uyanıyor

Millet

Bayram havası

Uzun süreden beri ilk defa olarak bir millî bayram, tam bir heyecan ve milli hisler coşmuş olarak kutlanıyor. 83 Nisan bayramına Kurban bayramının karışmış olması hadiseye ayrı bir ulvîlik vermiştir. Türkiyede, Kıbrıs meselesinin aldığı yeni şekil üzerine bir sefer havasının estigini söylemekte hata yoktur. Türk milleti bir ve beraber olarak misak-ı millî ruhuna tekrar kavuşmuştur. Üzerinde türk cemaatin yaşadığı Kıbrıs toprakları anavatanın ayrılmaz bir parçası olarak mukaddes emanetlerimiz arasına girmiştir ve Türkiye, ona dikilen gözleri çıkarmaya kudretli olduğunu bu bahar günlerinde, benliğinde kuvvetle hissetmektedir.

Çok partili sistemlerde hükümetlerin, milletin tamamının desteğine sahip olmaları enderdir. Bugün Türkiyede böyle bir durum doğmuştur. Sokağa çıkınız ve sade vatandaşla konuşunuz. Söylediği tek tenkit, bu tutumda geç bile kalınmış olduğundan ibarettir. Bir yandan Başbakan İnönünün bizim batı sistemi ve ittifakı içindeki yerimizin yeniden gözden geçirileceğine dair sözleri, diğer taraftan yunan uyruklu kimseler hakkında uygulanan tedbirler, nihayet Fener Patrikhanesinin durumunun ciddiyetle ele alınması sadece memnunluk» sadece tasvip hissi yaratmıştır. Bundan çıkarılacak netice, bunların bir süredir türk milletinin içine ukte olmuş bulunduğundan ibarettir. Bilhassa İstanbulda Hükümetin davranışları, ciğerlerin ta derinliğinden gelen bir "Ohh!" sesiyle karşılanmıştır.

Bu hisler batılı müttefiklerimiz, bizimle beraber yaşamakta olan ekalliyetler ve yunan ortodoks kilisesi tarafından önemle tahlil edilmelidir. Türk milletinin başka bir çok milletle kıyaslandığında hiç de şoven olmadığı ortadayken böyle derin bir infialin ilk fırsatta su yüzüne çıkmış bulunması bize karşı davranışlarda dikkatsizlik olduğunu göstermektedir. İstanbuldaki ekalliyetlerin bizim kendilerine karşı beslediğimiz iyi hislere ve niyetlere gereği gibi mukabele ettiklerini soy emek zordur. On yıllık bir "her şey oy için" devrinde Fener Patrikhanesinin siyaset sahasına ihtiyatlı adımlar at-

HAFTANIN İÇİNDEN

"Saf Amerikalı»

Metin TOKER

İki amerikalı yazar, bir kitaplarıyla bir tabiri yeryüzünde meşhur etmişlerdir: Çirkin Amerikalı. Dünyanın pak çok milleti kendilini anlamadığından, anlamak istemediğinden, bunun için gerekli iyi niyeti göstermediğinden ötürü şikâyetçi ve kızgın olduğu Yeni Dünya adamını bu isim altında bulmuş, ismi sevmiş, ismi kullanmıştır.

Bugün bizim derdimiz Çirkin Amerikalı değildir. Biz türkler vaktiyle Çirkin Amerikalıyı da görmüşüzdür, ona karşı vaziyet almışızdır, onunla uğraşmısızdır. Çirkin Amerikalı bir halledilmez mesele olmaktan uzaktır. Nihayet onu düşman bilirsin, yeninceye, bertaraf edinceye kadar mücadele edersin. Çirkin Amerikalının Amerika ile diğer milletlerin münasebetlerine herkesten ve her şeyden çok zarar verdiği en sonda mutlaka görüldüğü için Washington Hükümetinin kendisi, onu bulunduğu yerden çekip almaktadır.

Ama, bu "Saf Amerikalı" yı ne yapacağız? Kıbrıs meselesinin Türkiyede bir "Batı Bloku Krizi", hatta bir "Batı Sistemi Krizi" haline gelmesi Çirkin Amerikalının eseridir. Saf Amerikalı dünyanın dört bir tarafında Amerikadan ve amerikalıdan lider olmayacağı inancım milletlerin yüreğine ekip durmaktadır. Şu anda bu ianç türklerin kalplerinde, bu gerçek türklerin gözleri önündedir. Amerikalı işin başından beri türkleri anlamamıştır, türk hükümetini anlamamıştır, türk umumi efkârını anlamamıştır. Buna mukabil samimiyet ve açıklığı değil, hiç makbul olmayan bir akdeniz kurnazlığını silâh diye kullanan yunanlıların oyununa kapılarak yanlış bir görüşe saplanmıştır.

Biz, hislerini gürültülü patırdılı şekilde izhar eden bir millet değilizdir. Daha ziyade içimize kapanığı/dır ve sevgimizi de, kırgınlığımızı da gösterişten uzak tarzda belli ederiz. Mr. Johnson, kendisini efzun kılığında gösteren bir resminin Ankara sokaklarında asla yakılmayacağından emin olabilir. "Go home" levhalarının da İstanbul caddelerinde hiç bir zaman boy göstermeyeceği bilinmelidir. Ama kalplerde gerçek bir yara açıldı mı, onun tedavisinin daha zor olduğu muhakkaktır. Amerikalılara karşı türklerin kalplerinde bu yara açılmıştır.

Türkiye Batı Bloku içine menfaat kaygısı gözeterek girmemiştir. Türkiyenin Batı Blokuna katılması bir korku veya endişenin sonucu da olmamıştır. Batılı sistem, bizim seçtiğimiz yeni hayat tarzını kendisine temel edinmiş olan sistemdir. Batı ile ittifak bizim için bundan dolayı kıymetlidir, Batı dünyasının bir mensubu olmak bizim için bundan dolayı önemlidir. O bakımdan, yan resmî amerikan yorumlarında Truman Doktrininden veya Marshall Plânından bahsedilmesi fuzulidlr. Basyanın bizi tehdit ettiği, bizden taleplerde bulunduğu 1946 larda Amerikanın Moskovadaki Büyük Elçisi olan Mr. Harriman o günlerin hikâyesini, bizim malara cevabımızı ve batıklara söylediklerimizi Washington yetkililerine bir boş vaktinde anlatırsa memleketine hizmet etmiş utar. Bizim Amerikayla münasebetlerimiz daima bu ışık altında tanzim edilmiş, işbirliğimiz bu esaslardan İlham almıştır. Amerikanın liderlik kabiliyetlerine karşı duyduğumuz şüphe şimdi ne kadar kuvvetli olursa olsun, Türkiyenin kamp değiştirmek arzusunda bulunmadığı muhakkaktır. Bugün Fransa, hâlâ Batı Blokunun bir men subudur. Ama insanlar gibi devletlerden de, vasıflarına inanmadığı kimselerin arkasından gitmesini istemek imkânı yoktur.

Kıbrıs konusunda bizim istediğimiz ile Amerikanın isteği arasında, esas itibariyle hiç bir fark yoktur. İkimiz için de mesele, komünizmin Kıbrısta bir köprübaşı tutmamağıdır. Türkiye, Amerikanın bilinen bu endişesini hiç bir zaman istismar, yahut şantaj vasıtası yapmamıştır, Bizim, Yunanistandan farkımız budur. Yunanistan Amerikanın karşısına bir bütün gam ile çıkmaktadır. Bir Makarios takdir, Oo, bu Makarios aslında komünist olmayan bir adamdır. Ama, imkânları mahduttur. Adada, rom cemaat içinde, Makariosa karşı bulunanlar mevcuttur. Komünistler bunların başlıcasıdır. Eğer Makarios bir hezimete uğrarsa iktidar ağırı, komünist, hatta anarşist unsurlara geçecek, Kıbrıs kızıl renge boyanacaktır. Makariosun yanında, ondan da fazla Batı taraftan bir Papandreu Atinada hükümet etmektedir, Papandreunun da Yunanistanı NATO'dan çekip almak, onu komünist yapmak İsteyen düşmanları bulunmaktadır. Onun icin Makariosu, Papandreuyu yıpratmamak lâzımdır.

Peki, ya Türkiye? Canım, Türkiye nasıl olsa bizdendir. İsmet Paşanın batı ittifakını terketmesi düşünülecek şey değildir. Orada, Kıbrıstaki veya Yunanistandaki tarzda bir komünist tehlikesi yoktur.

Saf Amerikalının bu pek kaba, bu pek gülünç oyuna gelmesi, karşısına bir Makarios, onun solunda bir Grivas, onun solunda bir komünist heyula görmesi, Makariosun sağında bir Papandreu sezmesi kendisini sadece gülünç duruma düşürmektedir. Makariosu. Grivası, fapandreusu hep bir madalyonun iki yüzünden İbarettir ve bunlar mikroptan amerikalı ne kadar korkuyorsa komünistten ayni nisbette ürken Amerikaya komünizm tehlikesi gösterip ellenizm oyunu oynayan aktörlerdir. Bu kumpanya için müşterek hedefin, Kibrin bir punduna getirip yunanlı yapmaktan başka bir şey olmadığını anlamak pek mi zordur ki Batı Dünyasının Lideri bunu bir türlü anlayamamakta, üçbuçuk kurnaz adalı alinde oyuncak olarak bütün prestijim yitirmektedir. Yoksa amerikalıyla konuşmak içki mutlaka o lisan mı kullanılmalıdır ve kurnazlık Washington ile bir diyalogda şart mıdır?

Böyle de olsa Türkiye bu usullere başvurmak niyetinde değildir. Türkiyede belirmiş olan derin infiali ve Hükümetin yeni politikasını "yunanlıvari bir oyun" sanan amerikanlar eksik değildir. Bu kafa amerikalıları ikinci bir hataya sürükleyecektir. Oyun Eğenin bu tarafında değil, o tarafında aranılırsa faydalı bir iş yapılmış olur. Yunanlılar Saf Amerikalıyı kandırabilirler. Kendilerini asırlardır çok iyi tanımış olan bizleri kandıramayacaklardır. Kanmayacağımız için de bizim. Saf Amerikalı tarafından pişirilip kotarılacak bir "Kıbrıs için hal çaresi" ni kabul etmek mecburiyetimiz yoktur ve bunu kabul etmeyeceğiz. Biz, Kıbrısı komünist yapmamanın yolunun Adada bir yeni türk-yunan hududu yaratmaktan ibaret bulunduğunu biliyoruz ve bunu sağlayacağız.

Batı ittifakının hayrı için sağlayacağız, türk-yunan dostluğu içte sağlayacağız, Doğu Akdenizde huzur için sağlayacağız. Amerika, yerinin Türkiyenin yanı olduğunu anladığı an, ümit edelim ki yanmaya başlamış bulunan gemilerin tamamı kül haline gelmiş olmasın

tığı ve ruhanî rolünün yanına bir de cişmanî rol kattığı, Ortodoksların öteki dünyadaki liderliğinden gayrı bu dünyadaki sevk ve idaresi konusunda da söz sahibi olduğu gözden kaçmamıştır. Kütle halinde oy vermek suretiyle memleketin en çok temsilci çıkaran bölgesinde gerçek kuvvetiyle hiç orantılı olmayan bir tesir kazanması bu ekalliyeti ve onun başındaki Patrikhaneyi bazı hayâllere itmiş görünmektedir. Bugün milletin Hükümetin arkasında sımsıkı mevki almış olması, bütün bu hususların yıllardır gözden kaçmamış, ama infialin içe akıtmış bulunduğunu ispat etmektedir.

Hükümet milletin ve umumî efkârın bir kuvvetli temayülünü dile getirmiş bulunmaktadır. Yunanlılarla bir mücadelenin en hararetli günlerini hafızalarda tekrar belirten 23 Nisanın bu yıl ayrı bir sembol mânası taşıması bu yüzdendir.

Kıbrıs

Dikensiz gül

(Kapaktaki Ada)

Bu hafta Pazar günü, vaktin öğleyi geçip saatlerin ikiyi bulduğu sırada Başbakanlıkta olağanüstü bir kabine toplantısı sona erdi. Bir gün sonra Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin Washington'a gidecekti. Seyahat sebebi, CENTOnnn mutad Bakanlar Konseyi toplantısıydı. Toplantıda Kıbrıs işi enine boyuna görüşülecekti. Ama asıl, Dışişleri Bakanı Amerikalı yetkililerle kesin mahiyette görüşmeler yapacaktı ve bu görüşmelerden en önemlisi Beyaz Sarayda cereyan edecekti. Amerikanın Ankaradaki Büyük Elçisi, itidalli Raymond Hare de bu temaslara katılmak üzere memleketine gitmekteydi.

O gün Kabinede, mesele bütün cepheleriyle görüşüldü. Son durum incelendi. Hadiselerin varmış olduğu nokta ve açıklanan yunan emelleri gözden geçirildi. Bu arada Dışişleri Bakanı dışarıyla ilgili bilgileri verdi. Memleketin iç vaziiyeti, umumî efkârın ruh haleti, milletin belli olan temayülü ortaya serildi. Başbakan İnönü bir gece önce evinde Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Cevdet Sunayla uzun bir görüşme yapmış, askerî konularda malûmat almıştı. Sunay da CENTO'nun Genel Kurmay Başkanları toplantısına katılmak üzere Washington a gidiyordu. O da amerikalı komutanlarla görüşecekti.

Hükümet, bu temaslarda takınacağı tutum hakkında Dışişleri Bakanına gerekli direktifi verdi. Türkiye Enosisi kabul ediyordu. Hatta, Enosisten başka bir şeyi kabul etmemeye kesin kararlıydı. Ama bu, yunanlıların istediği gibi tek taraflı bir Enosis olmayacaktı. iki taraflı bir Enosisle Kıbrıs dâvası kati olarak ve bütün bir istikbal için halledilecekti. Adada, Türkiye ile Yunanistan arasında yeni bir hudut teessüs edecekti.

Bu hududu, gerekirse Türk Silâhlı Kuvvetleri yürürlükteki anlaşmaların bize tanıdığı münakaşa kaldırmayan hakları kullanarak sağlayacaktı. Madem ki Anayasa yürütülmeyecekti, o halde her şey 1960 Andlaşmalarının imzalanmasından önceki duruma dönüyordu: Türkiye

Başbakan İnönü, Erkin ve Satır arabulucu Tuomioja ile
Yolumuz Taksimden geçiyor.

Kulağa Küpe

Taksim İstiyordu.

Bu tarihi toplantı, Kıbrıs arabulucusu Finli Tuomioja'nın Ankara seyahatinin» son gününe tesadüf etti.

Bir bomba

Geçen haftanın ortalarında, Perşembe günü, bir haber, Başkentte bomba gibi patladı. Başbakan İsmet İnönü, son Kıbrıs olayları ile ilgili olarak, ünlü Time Dergisine verdiği bir demeçte «Yeni şartlarla, yeni bir dünya kurulur. Türkiye de bu dünyada kendine yeni bir yer bulur» demişti.

İnönünün bu çıkışı, bir anda günün konusu haline geldi. Bir uçtan diğer uca, türlü çevrelerde, türlü yorumlar yapıldı. Bunun, Türkiye'nin dış politikasında keskin bir viraj olabileceği ileri sürüldü, NATO'ya yöneltilen bir ihtar olduğundan bahsedildi. Ancak, bütün bu yorumlar bir noktada birleşmektedir: İnönü'nün sözlerindeki ciddiyet. Buna kimsenin bir itirazı yoktur.

Söyliyeceklerini uzun boylu tartmakla şöhret yapmış tecrübeli politikacının blöfe başvurabileceğini hiç kimse aklına dahi getirmemektedir. Blöf, İnönünün yarım asra yaklaşan siyasî hayatında hiçbir zaman denemediği bir politik davranıştır ve demecin önemi de buradan gelmektedir.

İşin doğrusu istenirse, ameri-, kalı ve ingiliz dostların Kıbrıs konusundaki haklı endişe ve isteklerimizi anlamakta gösterdikleri başarısızlık karşısında, türk dış politikasını yönetenlerden eninde sonunda böyle bir tepkinin gelmesi, »eklenilmeyen birşey değildi. Türkiye, Kıbrıs anlaşmazlığı çıktığı günden başlayarak, adımlarını, daima Batı ittifakıyla türk - yunan dostluğu çerçevesi içinde atmaya çalışmış, bu iki dış politika ilkesini zedelememek için büyük gayret sarfetmiştir. Nitekim işin başmdanberi NATO'yu yıkacak tek taraflı bir müdahaleden kaçınmış, anlaşmazlığın çözümünü' önce İngiltere ve Yunanistan'la mevcut anlaşmalar, sonra NATO ittifakı, nihayet de Birleşmiş Milletler teşkilatı içinde çözmek istemiştir. Diğer yandan Batılı dostlarımız da Türkiye'yi devamlı olarak milletlerarası bir çözüme teşvik ediyorlar. Adaya bir kere Birleşmiş Milletler kuvveti geldikten sonra gerekli diplomatik teşebbüslerde bulunarak türk isteklerinin yerine getirilmesini sağlamaya çalışacaklarım söylüyorlardı. Türkiye'nin istekleri, kendilerinin de istekleriydi. Yalnız yeter ki Türkiye NATO'nun Güney - Doğu kanadım çökertecek tek taraflı bir hareket yapmasın. Birleşmiş Milletler Kuvvetinin Adaya gelmesini beklesin ve Yunanistanla dostluğunu bozmasındı.

Aynaya baksana!

İnsanın inanamayacağı geliyor ama, doğrudur: Yunanistanın Dışişleri Bakam Lozan Andlaşmasını imzalayan devletlerin Atmadaki elçilerini davet etmiş ve Türkiyenin bu andlaşmayı tek taraflı olarak ihlâl ettiğini bildirmiş, Türkiyenin andlaşmalara riayet etmesinin sağlanmasını bu devletlerden istemiştir. Yunan Dışişleri Bakanı gerçek bir infialle şöyle demiştir:

"— Milletlerarası bir andlaşma tek tarafla olarak nasıl ihlâl edilebilir?"

Fesüpanallah!

Tuomioja konuşuyor
Lâf lâfı açıyor

Gaflet uykusundakiler

Birleşmiş Milletler Kuvveti Adaya geldikten sonra Türkiye, İngiltere ile Amerika'nın, verdikleri söze uygun olarak türk istekleri lehinde durum almalarını, Makarios üzerinde gerekli baskıyı yapmalarını çok bekledi. Bekledi ama, bu bekleyiş karşısında Atlantiğin ötesinden ne bir ses, ne de bir nefes geldi. Tam tersine, Ankara'daki Amerikan Haberler Bürosu, elçilik ileri gelenlerinin bilgisi dışında olması imkânsız bir bülten yayınlayarak, Washington'un Kıbrıs anlaşmazlığı' karşısında «işin taa başındanberi» tam bir tarafsızlık politikası izlediğini ileri sürdü. Bu, yalnız ve yalnız üç devlet, yani Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs arasında çözülmesi gereken bir anlaşmazlıktı ve aman ne olur, Amerika bu işe karıştırılmamalıydı.

Amerikan politikasında görülen bu geri dönüşün, yanısıra, geride bıraktığımız hafta içinde Amerikan basınında da bozuk telden sesler çoğaldı, Önce ünlü yorumcu Lipmann tarafından ortaya atılan Kıbrıs türklerinin Türkiyeye nakli projesi, bu sefer basının büyük bir çoğunluğu tarafından ele alındı. Hatta aklı başında Newyork Times bile bu kampanyanın dışında kalamadı ve geçen hafta çıkan başyazılarından birinde, eğer başka inkar yol kalmazsa Kıbrıs türklerinin Türkiye'ye naklinin düşünülmesi gerektiğini iteri sürdü. Gerçi arkasında Amerikadaki Yunan azınlığının ve milyonlarının yattığına ,hiç. şüphe olmayan, bu kampanya Türkiye nin tutumuna en ufak bir değişiklik getirecek değildi ama, bunu okuyan Türklerin Amerika'ya karşı duydukları kırgınlık bir parça daha arttı, güvenleri bir parça daha azaldı.

İnönünün, bütün dünyada akis-

Tuomioja baloda fal baktırıyor
Neyse halim, çıksın falim!

ler yaratan demecinden sonra Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel de «Bu konuda İsmet Paşa dan farklı düşünmem caiz olmaz» diyerek bu hususu açıkça ortaya koymuştur. Genel Kurmay Başkam Orgeneral Cevdet Sunay ise, Türk Ordusunun hislerini bir asker açıkkalpliliği ile ifade etmiş, «Sabrımız tükendi, artık gerisini dostlarımız düşünsün. Türk Silâhlı Kuvvetleri, üzerine düşen vazifeyi şerefine nâkise getirmeyecek şekilde yerine »getirmeye her an hazırdır» demiştir.

Büyük basın, İnönünün bu ye--inde çıkışını alkışlarken, türlü gençlik teşekkülleri de bildiriler yayınlayarak bu konuda Hükümetin yanında olduklarını açıkladılar. Hattâ AP Genel Başkanı Gümüşpala bile bu yolda birkaç lâf ederek Hükümeti desteklediğini söylemekten kendini alamadı.

İnönü'nün tam zamanında verdiği bir sinyal, Ordusu, Gençliği, Muhalefet ve Basını ile bütün Türk Milletinin bir anda yekvücut olmasına kâfi gelmişti.

Tehdit yok, uyarma var

İnönü'nün demeci, Batılı dostları «uyarma» mahiyetindedir ve hiç bir zaman bir tehdit veya şantaj olarak anlaşılmamak gerekir. İnönü'nün demecindeki yeni bir dünya kurulması için bahis konusu olan yeni şartlar, NATO'nun ve özellikle Amerikanın, Kıbrıs meselesinde Türkiye'yi kendi kaderiyle başbaşa bırakmasıdır ki, böyle tek taraflı, yani sadece Türkiye den fedakârlık isteyen bir andlaşmanın işlemiyeceği açıktır. Oysa Amerika, bir süre önce Lefkoşe ve Atina da yapılan birkaç nümayişten ürkerek kabuğuna çekilmeyi tercih etmiştir. Johnson, seçim arefesinde rumların nazarında «Çirkin Amerikalı durumuna düşmekten çekinmektedir. Bu durumdan haklı olarak müteessir olan İnönü'ye «.İttifak içinde mes'uliyeti olan Amerikanın önderliğine inanıyordum, bunun cezasını görüyorum" sözlerini söyleten tutum, bu tutumdur.

Türk - amerikan münasebetlerindeki son gelişmelerin ortaya koyduğu bir diğer gerçek de türk dış politikasının yeniden ayarlanması zaruretidir. Bugüne kadar, dış münasebetlerini Amerikanın çok sadık bir müttefiki olarak düzenliyen Türkiye, İnönü nün son demeciyle bu hüviyetinden kurtulmuş bulunmaktadır. Türkiye nin yeni dış politikası, hiç şüphesiz, Doğu blokuna yanaşmak olmıyacaktır ama, birçok NATO üyesi devletin bağımsız tutumlarının yanı sıra, Türkiye nin de, daha şahsiyet sahibi bir politika gütmesi sürpriz sayılmamalıdır.

«Sezuan'ın iyi insanı»

Geçtiğimiz haftanın bir diğer önemli olayını da Kıbrıs politikası ile ilgili olarak finlandiyalı diplomat Sakari Tuomioja'nın Ankaraya gelişi teşkil etti. Gerek fizyonomisi ve gerekse sevimli halleri ile tipik bir. arabulucu olan Tuomioja, Cuma sabahı Esenboğa'ya indiğinde, İnönünün demecinin türk halk oyunda yarattığı heyecan hâlâ dağılmamıştı. Bu yüzden, alanın şeref salonunda ayaküstü düzenlenen basın toplantısında, arabulucu gazeteciler .tarafından hayli terletildi. Tuomioja, salvo halinde gelen soruları gülümseyerek cevaplandırıyor, Türkiye ve Yunanistanı müşkül durumda bırakacak bir soru ile karşılaştığında Buna cevap vermiyeceğim» diyordu. Gazetecilere verdiği cevaplardan ve konuşmasından anlaşıldığına göre, Ankara ya gelmeden önce konuyu inceden inceye tetkik etmişti.

Tuomioja, Adadaki son durum ile ilgili bir soruya :

«— Durum son zamanlarda değişmedi. Ara ura şurada burada ateş teatisi oluyor. Bunu üzüntüyle ifade ederim. Bu hal, tabiatiyle, görevimi güçleştirmektedir.

Ümit ederim ki hisler ve aşırı heyecan yavaş yavaş yatışacak, böylece görevimi başarmak hususunda daha iyi bir ortam bulacağım» diyerek cevap verdi.

Daha önce Laos anlaşmazlığında da arabuluculuk yapmış olan Tuomioja Kıbrıs konusunda herhangi bir vaadde bulunmamakla beraber, bu konuda büsbütün de ümitsiz değildi. Gazetecilerin, meseleye ne gibi bir hal çaresi bulduğunu kendisinden sormaları üzerine, sempatik arabulucu, kollarını iki yana açarak :

«— Çözüm yolunun ne olabileceğini henüz ben de bilmiyorum. Amacım, taraftarın görüşlerini öğrenip, üzerinde birleşebilecekleri bir hal yolu bulmaktır» dedi.

Gerçekten finli diplomatın Türkiyeye geliş sebebi, konuşmaktan çok dinlemek, meselenin Türkiye açısından görüşünü tesbit edebilmektir.

Yunanistanin tutumu ve durumu.

Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin Adaya çıkmasından sonra tir yandan İngiltere ve Amerika bu sekide tutum değiştirirken, diğer yandan yunan dış politikasında da önemli gelişmeler oldu. Kıbrıs anlaşmazlığı ortaya çıkınca yunanlılar bunun Kibrisin iç meselesi olduğunu, dışarıdan hiçbir müdahale olmadan kıbrıslıların kendi arasında çözülmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdi. Fakat tarihî geleneklerine uygun olarak, bütün rumlar gibi Kıbrıs rumları da iç anlaşmazlıkların çözümünde en etkili yolun silâh gücü olduğuna inandıkları için, Yunanistan'ın bu öğüdüne uymak, Kıbrıs Türklerinin ortadan kaldırılmasından başka bir sonuca varamazdı. Bunu pek iyi bilen Türk Hükümeti üçlü bir ortak müdahale için ısrar etti ve Yunanitan da buna razı oldu. Fakat yunan seçimleri yapılın da Papandreu büyük çoğunlukla işbaşına gelince, yeni Yunan Hükümeti birdenbire Makariros un ağzıyla konuşmaya başlayıverdi. Kıbrıs in bağımsızlığına büyük bir tehdit teşkil edilen 1960 Garanti Andlaşması yürürlükten kaldırılmalı, Kıbrıs ta uygulanamayan Zürih ve Londra anlaşmalar değiştirilmeliydi.

Bir yandan Makarios un borusunu çalarken diğer yandan türk dostluğuna büyük bir önem verdiklerini ileri süren yunan idarecileri, Makarios un önceki hafta yaptığı Atina seyahati sırasında ağızlarından asıl önemli baklayı kaçırıverdiler: Kıbrıs meselesi bir ellenizm davasıdır ve ellenizmin çıkarlarına uygun bir şekilde çözülmelidir. Gerçi şimdi Kıbrıs için bir self - determinasyon türküsü çalınmaktadır ama, bunun arkasından Yunanistana ilhak marşının geleceğinden kimsenin şüphesi yoktur.

Arabulucu Tuomioja'nın bir türlü anlıyamadığı husus budur ve birkaç yıl öncesine kadar birlikte yaşıyan türk ve rum cemaatlerinin bugün neden birbirlerine düştükleridir.

Ateşten gömlek

Tuomioja uçaktan indikten yarım saat sonra, otomobille Esenboğadan Ankaraya gelirken. Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri Fuat Bay-

Kartlarımız açıktır

Türkiye, Kıbrıs işinde hiç kimseyi hiç bir zaman bir sürprizle karşı karşıya bırakmamıştır. Yapacağı her hareketi resmî ağızlar vasıtasıyla resmî kulaklara haber vermiş, ciddi basın umumi efkârın nabzının nasıl attığını daima ortaya koymuştur. Sadece bu mecmuanın son on sayısına bir göz gezdirmek bütün işaretlerin verilmiş, bütün ikazların yapılmış ve Türkiyenin nereye gitmekte olduğunun açık, açık söylenmiş bulunduğunu ispat etmeye yetecektir. Devlet adamlarımız yabancı meslekdaşlarına nasıl, Türkiyenin kabul edebileceği ve edemeyeceği hususlar olduğunu ifade etmişlerse basın da, haysiyet ve şerefi yaralanmak istenen bir Türkiyenin böyle bir durum karşısında şiddetli tepki göstereceğini bildirmiştir. Eğer bunları ciddiye almayanlar, bulunmuşsa, bunların şimdi hafiflik ettiklerini kabul etmeleri lâzımdır.

Herkes emin olabilir ki bundan sonra da hiç kimseyi bir sürprizle karşı karşıya bırakmak niyetimiz yoktur. Ne gizli niyetlerimiz, ne bunlara ait esrarlı plânlanmış vardır. Batı ile ittifakın tesirliliği konusunda umumi efkâr şu anda kolay telafi edilmez bir tereddüdün içinde bulunmaktadır. Bu ittifaka bağlılık ve sadakatimiz yüzünden hak edilmemiş bir ceza görmemizi türk milleti asla kabul etmeyecektir. Bize ne dostlarımız ne düşmanlarımız Kıbrıs için tek taraflı bir enosisi kabul ettirtebilirler. Türkiyenin Kıbrısı vuruşmadan Makarios veya Papandreu ellenizmine vermesi bahis konusu değildir. Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Başkomutanı Orgeneral Cevdet Sunayın Amerikaya hareketinden evvel söylediği sözleri bu mânada değerlendirmek lâzımdır. Kıbrısı bir isteyen varsa gelir ve omu alır. Kanlı bedelini ödemeyi göze almak şartıyla.. Kıbrısın bizim için, 1919-20'ler İzmirinden zerre kadar farkı yoktur.

Bizim bugün, hal çaresi olarak Taksim üzerine gelmiş olmamız bir kaprisin, bir inadın, bir tamahkârlığın değil, bir zaruretin neticesidir. Aylarca süren politik manevralar, siyaset sahasında "fiilî durum ların avantajını göstermiştir. Anlaşmaların yarattığı "fiilî durum"u kaale al mamakta beis görmeyenlerin anladıkları lisan, bu anlaşmaların kalemde değil, süngüyle yazılması yolu ise bu metin kendilerine takdim olunacaktır.

Bu da, hiç kimse için bir sürpriz olmasın ve nihai karar safhası gelince Adada, Yeşil Hattın üzerinde Mehmetçiği görenler hiç şaşırmasınlar. Eğede ellenizm 120 bin türk değil, 30 milyon türk bertaraf edilerek zafere ulaşıtırılabilir.

Deneme için meydan açıktır.

ramoğluya bunu sordu. Aslında son derece masum gibi görünen bu sorunun altında yatan anlam, iki cemaatin tekrar bir arada yaşamasının mümkün olup olmadığıdır ve gerek kıbrıslı rumların gerekse Yunanistan'ın üzerinde durdukları başlıca hal çaresi budur!

Bayramoğlu nun bu konu ile ilgilî cevabı son derece sade. fakat tatmin edici oldu. Genel Sekreter, böyle bir alternatifin düşünülemiyeceğini zira Kıbrısın önce Osmanlıların ve sonra da İngiltere'nin idaresi altında bulunduğunu, ancak Yabancı bir otoritenin iki cemâati bir arada tutabildiğini, bu otorite kalkar kalkmaz, rumların, çoğunlukta oluşlarına güvenerek, türk azınlığına baskı yaptıklarını, Anayasanın Makarios tarafından çiğnendiğini anlattı.

Saat 13 de Feridun Cemal Erkinin verdiği yemekte ise bu konular hemen hemen hiç görüşülmedi. Yemeğe Sakari Tuomioja ve yardımcısı hintli diplomat Sivasamkar dan başka, Kıbrıs a asker gönderen devletler olarak Kanada, İngiltere, Finlandiya, İsveç, İrlanda, Hindistan ve Avusturya Büyük Elçileri de davet edilmişlerdi.

Resmî görüşmelere öğleden sonra saat 16 da Dışişleri Bakanlığında başlandı. Toplantıya Türkiye adına Dışişleri Bakam Feridun Cemal Erkin, Genel Sekreter Fuat Bayramoğlu. Genel Sekreter Siyasî İşler Yardımcısı Halûk Bayülken. 1. Daire Başkanı Turhan Tuluy. Bakanlık Baş Hukuk Müşaiviri Prof. Suat Bilge ve Genel Kurmay Başkanlığı Harekât Dairesi Başkam Tuğgeneral Turgut Sunalp katıldılar. Görüşmelerin ağırlık merkezini başlıca şu üç konu teşkil etti :

— Adada emniyetin sağlanması,
— Bir toplantı için 1959 andlaşmalarının mevcut ve yürürlükte olduğunun vazgeçilmez bir ön şart olduğu,

— Taksim, ya da federasyonun yegâne hâl çaresi bulunduğu.

Arabuculuya önce, kısaca Kıbrıs tarihi, Adanın Türkiye için stratejik önemi anlatıldı, son olayların nedenleri izah edildi. Bu kronolojik cetvelden, olaylar ve sebepleri okunuyor, Tuomioja teferruatla ilgili bir soru sorduğunda, ilâve bilgi veriliyordu. Bu arada arabulucu birkaç hal çaresi ileri sürdü. Meselâ amerikalı, gazeteci Walter Lıpnıan'ın parlak zekâsından çıkan ve Adanın bir milletlerarası teşekkülün malî desteğiyle türkler tarafından tahliyesini öngören teklif hakkında Türk Hükümetinin görüşünü sordu. Adanın, Trakyanın veya Yunan adalarının bir kısmı ile değiştirilip değiştirilemiyeceğini öğrenmek istedi. Tabii her iki teklif de türk delegasyonu tarafından kesin olarak reddedildi.

Görüşmelerde türk teklifi ola

Nikita Rijof

Hareketli bir diplomat

tak ileri sürülen hal çaresi, «Taksim» oldu. «Gerçi yaraya neşter vurulduğunda bir hayli acı çekilecektir ama, en sağlam tedavi usulü budur. Bir süre iktisadî sıkıntılar doğacak, sınır problemleri çıkacaktır. Fakat bunların hepsi düzelebilir. Asıl mesele, kan dökülmemesidir» denildi. Bu mümkün olmazsa son çare olarak federasyon sistemi gösterildi. Hatta bu konuda teknik teferruata dahi girişilerek, federasyonun kantonal ya da coğrafi ayrılık ve mahalli muhtariyete dayanan bir sistem olabileceği belirtildi.

Tuomioja müspet veya menfi bir şey söylemiyor, sadece dinliyordu. Toplantıdan sonra bir hariciyeci' :

'"— Adamcağız, 'iyi, hoş, doğru söylüyorsunuz; ama ben bunları Yunan Hükümetine nasıl anlatacağım?' diye düşünüyordu herhalde" diye takılmaktan kendini alamadı.

O gece Finlandiya Büyük Elçisinin davetlisi olarak Ankara Palas'taki Halkevleri Balosuna gelen Tuomioja hayli zevkli dakikalar geçirdi. Özellikle türk folklor, galerilerinden çok hoşlandı. Bir ara, diğer davetlilerle birlikte müziğe uyarak alkış bile tuttu. Rus Büyük Elçilik Müsteşarı Aleksi Voronin ise, yanından hiç ayrılmadı.

Ertesi gün Tuomioja, Başbakan İnönü tarafından kabul edildi. Bu toplantıya da bir gün önceki temsilciler aynı kadro ile katıldılar. Artık konu, arabulucu için açıklık kazanmıştı. Bu sebeple, bu ikinci toplantı birinciye nispetle çok daha verimli oldu..Kabulü imkânsız tekliflerle vakit kaybetmeden doğrudan doğruya konuya girildi. İnönü kendine has üslûbu ile meseleleri özetliyerek, teferruata girmeden, ana hatlarıyla türk tezini bir kere daha anlattı ve bunların asla vazgeçilmeyecek şartlar olduğunu, Türkiye nin federasyondan başka bir hal çaresi tanımıyacağını söyledi. Tuomioja gene dinliyor, sadece anlamadığı noktalarda konuşmaya müdahale ediyordu. Görüşmelerden sonra, Genel Sekreter Bayramoğlu, aynı şeylerin iki defa anlatılmasını

«— Bir çiviyi çakmak için kuvvetli bir darbe bazen kafi gelebilir ama, çok defa ya çivi eğritir, ya da tahta çatlar. Onun için en iyi sistem, çiviye çekiçle eşit şiddette ve belirli fasılalarla vurmaktır» diyerek izah etti.

Ankara dan sevgilerle...

Şimdi, önümüzdeki günlerin en önemli olayını, hiç şüphesiz, Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin in Washington'da Amerika Dışişleri Bakam Dean Rusk ve İngiltere Dışişleri Bakanı Richard A. Buttler ile yapacağı görüşmeler teşkil edecektir. Erkin ayrıca bizzat Mr. Johnson'a türk tenini bütün acıklığıyla anlatacaktır. Geçen hafta içinde,

H U D U T !

Yunan uyruklular, 1930 anlaşması sona erdiğine göre ve o anlaşmayla elde ettikleri inanılmaz genişlikteki haklara tekrar kavuşamayacaklarından Türkiyede kalacaklar mıdır, kalmayacaklar mıdır? Muhtemelen çoğu kalmayacaktır, çıkıp gidecektir.

İstanbul rumları ve Fener Patrikhanesi büyük çapta bir nüfus mübadelesinin parçasını mı teşkil edecektir, yoksa statülerinin yeniden gözden geçirilmesi mi gerekecektik, yahut bizimle beraber yaşamakta devam mı edeceklerdir? Bu konuda hiç bir şey söylemek mümkün değildir ve her tahmin erken olacaktır. Bugün bilinen, İstanbul rumlarının ve Fener Patrikhanesinin durumunun türk - yunan münasebetlerinin çerçevesi içinde olduğudur.

Ancak, yunan uyruklular veya, türk tebası rumlar, ya da Fener Patrikhanesi Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde bulundukları süre Cumhuriyet Hükümetinin teminatı altındadırlar ve onların canlarına, mallarına bir halel gelmemesi türk milletinin şerefidir. Onun için, temeli son derece haklı da olsa her çeşit aşırılıktan mutlaka kaçınılmak lâzımdır.

Bugün Türkiyede "Türkten türbe âlışveriş kampanyası" diye bir kampanyaya lüzum bulunduğunu söylemek son derece zordur. Seçtiğimiz hayat tarzından rejimimize ve giriştiğimiz reform hareketlerinin manâsıyla ticaret serbestliğine, nihayet insan haklarına saygımıza her şey bizi böyle bir davranıştan, bu çeşit bir hevesten alakoymalıdır. Bir devirde gençlerin türk olmayan isimlere karşı dahi hassaslık göstermeleri, "Yurttaş türkçe konuş!" kampanyaları açmaları sempatiyle karşılanmış, bir lüzumun neticesi olduğundan dolayı destek görmüştür. Ama Beyoğlunda, yahudilerin koluna sarı yıldız takar gibi Ur takım dükkânların camekânlarına zorla pankartlar yapıştırılması, her halde bur fasla heyecanın neticesi olmuştur. Bir aşırılığın nasıl önlenemez hâdiseler yarattığı ve bu çeşit fırsat arayanların varlığı İstanbul gençliğinin meçhulü olamaz. Başbakanın tesirli bir radyo konuşmasında belirttiği gibi. Hükümet politikasını bizzat yürütmektedir ve atılacak adımları temkinle, basiretle atmaktadır.

Kıbrıs meselesinde türk gençliği son derece faydalı bir rol oynamıştır. Onun ölçülü ağırbaşlılığı, vekarı, gerektiğinde duygularını asil bir şekilde izharı Hükümet için en büyük yardımcı olmuştur. Memleketin hiç bir tarafında en ufak hâdiseye meydan verilmemiş olması, şovenizmden başarıyla kaçınılması, kolay istismar yollarına gidilmemesi, gürültülü gösterilerden uzak kalınması aslında bizim itibarımızı arttıran davranışlardır. Bu yolda devam etmek, bütün kazançlarımızı bir anda sıfıra indirmemek lâzımdır. Bizim dünya umumi efkârı önünde bir defa daha bir kötü imtihan geçirmememizi isteyenler yok değildir.

Onlara imkân vermemek, günü geçmiş kampanyalarla uğraşmamak bugün milletin, gençliğinden asıl beklediği husustur.

Kıbrıs taki son gelişmelerin ışığı altında hazırlanan muhtıra bir tehdit veya şantaj değil, uyarma havası içinde kaleme alınmıştır. Türkiye, Başkan Johnson dan, daha müessir ve aktif bir politika uygulamasını istemekte ve aksi halde, doğacak sonuçlardan Türkiye nin mes'ul tutulamayacağını belirtmektedir.

Türkiye ayrıca tarihten örnekler vererek, Yunanistan ın, daima başka devletleri Türkiye aleyhine kışkırtmış olduğunu, fakat bu devletlerin daha sonra gene Yunanistan a hücum ettiklerini hatırlatmakta ve «Bugün Türkiye için, bahis konusu olan tehlikenin, ileride NATO üyesi başka devletler için de düşünülebileceğini» ileri sürmektedir. Dışişleri Bakanlığı çevreleri muhtırada, müttefik savunmalarındaki hizmet ve bağlılıkları dikkate alınarak Türkiye nin daha fazla ilgi beklediğinin belirtildiğini söylemektedir.

Faal bir zat

Bunlar olup biterken Başkentte bir adamın kollarını sıvadığı görüldü. Bu, kordiplomatiğin duayeni olan Sovyet Rusya Büyük Elçisi Rijof'tur. Rijof önce Sanayi Bakanı Muammer Erten i ziyaret etti- ve ona Rusya nin Türkiye'yle iyi münasebet istediğini söyledi. Sovyet Büyük Elçisi rusların vaktiyle Türkiye de kurdukları fabrikalarda mühendis olarak çalışmıştır. O günlerden bahsetti, sanayi kolunda rus emeğinin ve sermayesinin, tekniğinin Türkiye nin yardımına tekrar gelebileceğini bildirdi. Sovyetlerin mâlik oldukları geniş imkânları belirtti ve manâlı bir tebessümle «Rus kredisinin bir takım şartlara da bağlı olmadığı'nı ilâve etti.

Sanayi Bakanı daha ziyade dinledi.

Sovyet Büyük Elçisinin bu ziyaretleri "yeni Bakanlarla tanışma ziyareti' dir.

Rijofun "Barış Taarruzu" devam edeceğe benzemektedir. Ama Sovyet Rusya Büyük Elçisinin Kıbrıs konusundaki bir sözünün türk resmi çevrelerinde çok iyi karşılandığının bilinmesinde fayda vardır.

Rijof, Rusya nın tek taraflı bir Enosîsi kat'iyyen kabul etmeyeceğini, konuştuğu Bakanlara temin etmiştir.

Azınlıklar

Çanlar çalıyor

Bu hafta, Bayram arefesinde Beyoğlu caddesine çıkanlar bazı dükkânlara bir takım bildirilerin yapıştırılmış olduğunu gördüler. Bildirilerde alışverişlerin "türkten türke" yapılması teklif ediliyordu. Bildiri, gençlik teşekküllerinin bir bildirisiydi. Bildirinin metni okunduğunda kendilerinden alış veriş yapılmaması istenilen kimseleriri gayrikanunî duruma düşmüş bulunan yunan uyruklular olduğu anlaşılıyordu: Bunlardan çoğunun ve onların yanında türk tebalı bazı rumların "megalo idea" için çalıştıkları, burada kazandıklarını EOKA tipi teşekküllere gönderdikleri, ellenizm dâvasını destekledikleri tesbit olunmuştu. Bildiride Türkiyedeki türklerden çıkan her kuruşun Kıbrıs'taki çetecilere kurşun olarak ulaştırılmasını önlemenin yolunun "türkten türke alışveriş" olduğu belirtiliyordu:

Ancak günü çoktan geçmiş ve bîzim devlet prensiplerine uymayan bir otarsinin işareti olan bu davranış hatalı tefsirlere çabuk uğradı. Yunan uyrukluların yanında rumların hatta ermeni ve yahudilerin ticaretine sekte vurulması temayülleri belirdi. Onların dükkânlarına da bu çeşit tabe-

Okuyucu Mektubu

Derginizin 10 Nisan 1964 tarihli nüshasında çıkan "Enformasyona Kitaksi" başlıklı yazıda Dairemizden bir konuda yardım istendiği, fakat tatminkâr cevap alınamadığı, bir telefon muhaveresi zikredilmek suretiyle, anlatılmakta ve bundan. Bakanlık için bazı haksız hükümlere varılmaktadır.

Bu yazı hakkında su hususları belirtmeme müsaadenizi rica ederim :

Malûm olduğu üzere, basın mensuplarının soruları prensip itibariyle Bakanlık sözcüsü vazifesini de gören Enformasyon Dairesi Umum Müdürü tarafından cevaplandırılmaktadır. Bu dairenin diğer memurları ise, ancak kendilerine intikal ettirilmiş konular hususunda bilgi sahibidirler ve basına da açıklamağa mezun oldukları hususlar hakkında malûmat verebilirler. Bu bakımdan, bu memurların yabancı basında haber seklinde neşredilmiş bazı konular hakkında resmi bilgi vermeğe kendilerini mezun addetmedikleri hususların bulunması bu memurlara kusur izafesine sebep gösterilemez.

Mecmuanızın Enformasyon Dairesinden istediği bilgiye gelince, bu bilgi yazınızda bahsi gecen telefon muhaveresinden 15 dakika sonra, Yazı İşleri Müdürünüze tarafımdan bizzat telefonla verilmiştir. Yan İşleri Müdürünüz de bana nazikane teşekkür etmiştir.. Her nedense yazınızda bu nokta meskût geçilmektedir.

Yukarıda verilen izahattan durumun bahis konusu yazıda, eksik nakledilmiş bulunduğundan yanlış intiba verecek mahiyette olduğunu takdir buyuracağınızdan eminim.

Enformasyon Dairesi
Genel Müdürü

Halûk Kura

lalar yapıştırmak isteyenler çıktı. Zaten tatbik kabiliyeti de fazla olmayan, Üstelik dünyada hiç iyi karşılanmayacak bir tedbir olarak beliren bu kampanya üzerinde gençler ısrar etmezler.

Ama bir hafta içinde, yunanlı dükkanların iş hacminde bir düşme görüldü.

Buna karşılık, yerli rumlar bu savaşa başka bir açıdan katılmışlar, onlar da randan ruma alışveriş sloganını benimsemişlerdir. Aradaki tek fark, ramların bu "rumdan ruma" alışverişi uzun yıllardan beri devam ettirdikleri, birbirlerini manen olduğu kadar maddeten de iyiden iyiye desteklediklerididir. Türkler son Kıbrıs olayları dolayısıyla bunun yeni yeni farkına varmaktadırlar. Her halde, mahiyeti itibariyle tasvip görmeyen kampanyanın bazı gerçeklere ışık tutmuş olduğu da inkâr edilmemektedir.

Emilyanos ile Canavaris

Patrik Athenagorasın Kudüs yolculuğuna ve Aynarozu ziyaretine süt filmin ortaya koyduğu gerçeklerle asıl kişilikleri ortaya çıkan Patrik vekili Emilyanos Zagrapulos Hristafalos ile Papaz Yorgi Yakavos Canavarise Türkiyeyi terketmeleri konusunda Bakanlar Kurulunun aldığı karar bu azada tebliğ edildi ve kendilerine 21 Nisan akşamına kadar mühlet verildi.

Büyükadada doğmuş olan elliiki yaşındaki Patrik vekili, bundan onbeş yıl önce türk vatandaşlığına girmek üzere ilgililere başvurmuş ve bu isteği kabul edilmiştir. Heybellada Ruhban okulundan mezun olan Emilyanos, Patrikhanenin Sen Sinod Meclisine seçildikten sonra "Eleniki Enosis" derneği ile dolaylı yollardan sıkı bir temas sağlamış, yunan birliğinin Türkiyedeki çalışmalarının elebaşlarından biri olmuştur. Patrikhane ile yunan hükümetleri arasında işleri tedvirle görevlendirilen, bu yüzden de sık sık Yunanistana gidip gelen Patrik vekilinin bu geliş gidişlerinde bir kurye olarak çalıştığı siyasî polisin gözünden kaçmamış ve sıkı bir göz hapsine alınmıştır.

Emilyanos, yunan hükümetlerinden aldığı talimatı, rum okullarını sözde teftiş etme bahanesiyle bir bir dolaşarak öğretmenlere iletiyor ve suyun altına indirdiği çalışmalarını ayrıca din kisvesine buruyordu.

Durum, siyasi polisçe günışığına çıkarıldıktan sonra Patrikhaneye bu gibi davranışlardan vazgeçilmesi konusunda uyarma yapılmış, yazı yazılmış, fakat Patrik vekili bu kabil çalışmalarından vazgeçmemiştir

Emniyet Müdürlüğünde iki papaz

Emilyanos ile Canavaris, kendilerine gönderilen çağrı üzerine, ikiletmeden Emniyet Müdürlüğüne geldiler. Canavaris daha yaşlı görünüyordu. Saçları dökülmüştü ve gözlerinde ürkek bir ışık dolaşmaktaydı. Emilyanos, kumral keçi sakallı, küstah görünüşlü ve tombulcaydı. Canavarisin ürkekliğinin yanında, durumu zorlama bir umursamazlıkla kurtarmaya çalışan bir hali vardı. Yanıp sönen flaşlara durmadan sırıtıyordu.

İkisine de. Bakanlar Kurulunun kendilerini vatandaşlıktan "iskat" eden kararı tebliğ edildi. Hiç birşey de meden kararı dinlediler. Emilyanos, "inanmıyormuş gibi, okunan kâğıdı eline aldı, baktı ve sonra sessizce masaya bıraktı. Yüzü kâğıt gibi ağarmıştı. Canavaris ise, gözlerini gazetecilerden kaçırmaya bakıyordu.

Emniyet Müdürlüğünde kararın tebliğinden sonra, her iki sözde din adamının fotoğrafları çekildi, parmak izleri alındı ve koyverildiler.

Bu satarların okunduğu sırada Emilyanos ile Canavaris, bir daha ayak basmamak üzere. Türkiyeden ayrılmış olacaklardır.

İstimlâk ve Patrikhane

Beş yıl öncesi açılacak Eyüp-Eminönü yolu için istimlak edilip yıktırılmasına karar verilen Fener Patrikhanesi son durumlar dolayısıyla yine günün konusudur. Kiliseler arası bir problem haline gelen husus, istimlakten sonra ortodoks cemaat merkezinin hangi killseye bağlanacağı hususudur.

Sayıları 85 milyonu bulan dünya ortodokslarının bağlı bulundukları patrikhaneler üç grupta toplanmaktadır. Bunlar içinde Fener Patrikhanesi en eski patrikhaneler - grupundan sayılmaktadır ve kendisine İstanbul, İmroz, Bozcaada, Ege adaları. Girit, Aynaroz, Amerika. Avustralya, Yeni Zelanda, Orta ve Batı Avrupa. Ortodoksları bağlıdır. Fener Patrikhanesinin içinde bulunduğu eski patrikhaneler grupunun ikinci ve üçüncü merkezleri İskenderiye Patrikhanesi Ha Şam ve Kudüs Patrikhaneleridir.

Fener Patrikhanesinin istimlâk sonucu ortadan kalkmasıyla buraya bağlı Ortodokslar, büyük bir ihtimalle, Aynaroza nakledilecek olan yeni ruhanî merkeze bağlanacaklar ve yeni merkez, Aynaroz olacaktır. Maarifih İstanbulda yeni bir Patrikhane binasının inşasına da hiç bir kanuni mâni yoktur.

Gidenler ve gidecekler

Günde ortalama olarak iki ile üç yunan uyruklu. Türkiye sınırları dı--ına çıkarılmakta ve ayıklama büyük bir titizlikle devam etmektedir. Yurdumuzdan sınır dışı edilen yunan uyrukluların malları ve mülkleri Hükümet tarafından bloke edilecek ve zaman zaman Oniki Adadan kaçarak Turkîyeye sığınan türklere verilecektir. Bu 'konudaki ön çalışmalara başlanmış ve bu hızlandırılmıştır.

Adalardan kaçarak yurdumuza sığman kürkler, göçtükleri yerlerdeki mallarını ve mülklerini vesikalarla ispat ettikten sonra, sınır dışı edilen yunan uyrukluların geride bıraktıkları mallarına sahip olacaklardır. Bugüne kadar bu yoldan Türkiyeye gelen adalıların sayısı ise hayli kalabalıktır.

İkinci Dünya Savaşının sonunda italyanların elinden çıkarak yunanlıların eline gecen Oniki Adalarda va-

şıyan her iki topluluk için türk ve yunan hükümetleri karşılıklı bir anlaşmaya varmışlar ve tarafların italyanlarca çiğnenmiş haklarının korunması ön plâna alınmıştır. Türkiye -bermutad- iyi niyet gösterisinde bulunmuş, fakat yunanistan -bermutad- anlaşma hükümlerini hiçe sayarak türklerin ellerinde bulunan mal ve mülkü zorla çekip alma yollarına gitmiştir.

Türkiye, aradan ancak ondört yıl geçtikten sonra bu konuya ilk defa olarak dönmektedir.

Seçimler

Sath-ı mâil

Cumhuriyet Senatosu ara seçimlerine birbuçuk ay kala politikacılarımıza masraf kapısı ile birlikte Anadolunun yolları da açıldı. Millet Meclisi ve Senatonun bayram dolayısiyle girdiği ara tatili, politikanın Ankara'dan yurdun dört bir yanına dağılmasına yardımcı oldu. Şimdiden nutuklar atılmaya, yoklama kulisleri dönmeye başladı. Geçen haftanın sonunda Ankara'dan kalkan çeşitli nakil vasıtaları bilhassa kurada kaybeden C grupu senatörlerinin iltifatına mazhar oldu. Bazı yazarların dilinde «millî tonbala» adını alan bu kuranın şanssız oyuncularının politik hayatlarını devam ettirmek kaygusu ile 7 Hazirandaki seçime kadar Ankaraya pek uğramıyacakları anlaşılmaktadır. Bu sebeple "Cumhuriyet Senatosunda ara seçimlerinden önce toplantı nisabının sağlanması ve —artık kalın kitaplar haline gelmiş bulunan— Meclis ve Senato gündemlerindeki işlerin sonuca bağlanması da böylece hayal olmaktadır.

Bugünlerde politika kazanı, Anlı arada Parlâmentoda değil, başlıyacak seçim mücadelesinin planlandığı parti genel merkez binalarında kaynamaktadır.

Başkentin siluetini değiştiren 23 katlı modern iş hanının arkasında minnacık kalan CHP Genel Merkez binası, haftanın başında. Merkez idare Kurulunun yerleştiği ikinci kat hariç, tenha sayılırdı. İkinci kattaki odalarda ise telâşsız, fakat muntazam bir faaliyet kendini hissettirmekteydi. Dosyalar taşınıyor, daktilo tıkırtıları duyuluyor, bası listelere eğilmiş adamlar

Süreyya Koç

Dere göründü, paça sıvandı

ellerindeki kâğıtlara notlar alıyorlardı...

Bu katta bulunan odalardan birinde, C.H.P. Merkez idare Kurulu üyesi Süreyya Koç, AKİS muhabirinin sorularını beklemekteydi. Muhabir :

«— Süreyya bey, Adalet Partisi sözcüleri Senato ara seçimlerinde 50 Senatörlükten 35 ini kendilerinin alacağını söylüyorlar. Siz CHP nin nasıl bir netice alacağını tahmin ediyorsunuz?» dedi.

Köşedeki masada bazı listelerle uğraşmakta bulunan Çanakkale Milletvekili Şefik İnan, A. P. nin tanminini fazlasıyla ilginç bulmuş olacak ki dayanamadı, espriyi yapıştırdı :,

«— Öyleyse biz, 50 Senatörlükten 50 sini de alırız. >

İnanın bu sözü üzerine bir an gülümsiyen Koç tekrar ciddileşti ve :

«— Biz bazı hesaplar yaptık. 1957 den sonraki bütün seçimlerin neticeleri Üzerinde çalıştık. Ara seçimi yapılacak illerdeki hususi durumları gözönüne aldık. Bu çalışmalarımızın ışığı altında ara seçimlerinde 50 senatörlükten 20, 21 veya 22 sini kazanacağımızı tahmin ediyorum» dedi.

Seçim hazırlıklarına ciddiyetle sarılan genç C.H.P, li yöneticilerde bir özellik dikkati çekmektedir. Aşırı iyimserliğe kapılmamak ve realiteleri gözden kaçırmamak... Genel Sekreter Kemal Satır ve Genel Sekreter Yardımcısı Turban Feyzioğlunun tecrübelerinden yararlanan Zeki Baltacıoğlu, Orhan Eyüboğlu ve Süreyya Koç, genç yaşlarında yüklendikleri CHP gemisinin sorumluluğunu bütün icapları ile yerine getirmekte kararlı görünmektedirler. Ara seçimlerinin bütün meseleleri bu genç kurmaylar tarafından teşrih edilmekte, tedbirler aranmakta ve yerine getirilmektedir. 3 Mayısta yapılacak olan aday yoklamaları ile ilgili yönetmelik hazırlanarak teşkilâta gönderilmiştir. CHP li Milletvekili ve Senatörlerden 250 şer Ura toplanmış ve seçim masrafı olarak ayrılmıştır. Önemli mazereti olmıyan bütün CHP li Senatör ve Milletvekillerini seçim yapılacak illere dağıtacak programlar hazırlanmıştır. Seçim yapılacak illerin bünyeleri ayrı ayrı gözden geçirilmiş ve şartların gerektirdiği yönde kararlar alınmasına dikkat edilmiştir. Meselâ seçim yapılacak illerin hemen kongreye zorlanmasının ihtilât yaratacağı düşünülmüş ve bu illerdeki teşkilâtların kongre yapıp yapmamakta serbest bırakılması Merkez İdare Kurulu tarafından karar altına alınmıştır. .

Bütün bu çalışmalara rağmen pek yorulmuşa benzemeyen Süreyya Koç a AKİS muhabirinin son sorusu şu oldu :

«— Önümüzdeki ara seçimlerinde CHP için en büyük problem nedir?»

Koç, sanki bu soruyu bekliyormuş gibi bir saniye bile tereddüt etmeden :

«— Muhalif arkadaşların yalan yanlış propagandaları» diye cevap verdi. Sonra bir an düşündü ve ekledi :

«— Saf vatandaşın kulağına eğilip, sanki büyük bir sır açıklanmış edası ile, yalanları sıralamasalar. Ama bununla mücadele edeceğiz. Gezdiğim kongrelerde müşahade ettim, köylü vatandaşta bir uyanma var. Kararlıyız, her yere gideceğiz, her şeyi en mütkni şekilde izah edeceğiz. Başka türlü mücadele etmenin imkânı yok.»

Huylu huyundan

Demogoji ustalarından AP Milletvekili İhsan Ataöv, 17 Nisan Cuma günü İskilip'te yenilenen Belediye Başkan seçimi ile ilgili bir kapalı toplantıda söze şöyle başladı :

— Demokrasi dâvasında gazi olmuş bir arkadasınız olarak sizlere hitap etmekten şeref duyuyorum!»

Anlaşılan, Ataöv, kendi patavatsızlığı yüzünden sebep olduğu son büyük Meclis kavgasında yediği köteği «gazilik» olarak kabul ediyordu!

«Demokrasi», «gazi» ve «şeref» gibi kelimelerle duygulanan İskilip'li AP lilerin alkışları Ataöv'e hız vermişti, devam etti :

«— Veremiyeceğiniz vergilerle mücadele ederken aldığımız yaralar bizim şeref madalyalarımızdır!.."

Şeref madalyalı, demokrasi savaşçısı gazi Ataöv e tezahürat yapan İskilip'liler elbette ki Meclisteki son kavganın vergi görüşmelerinde değil, sözlü soruların görüşülmesi ile ilgili bir önergenin tartışılmasında çıktığım bitemezlerdi.

Ataöv nutkuna, bir kır atın sırtında semalara yükselirmişçesine devam ediyor, mücadeleden vaz geçmeyeceklerini, fakir halkı canla başla koruyacaklarını söylüyor, «Ölülerimizin üstüne basa basa, öle öle haklarınızı savunacağız. Biz Meclise idam iplerinin gölgeleri meydanlarda sallanırken geldik. Yine de korkmadık» diyordu.

Ataöv nutkunda, vergi konularındaki yüksek düşüncelerini şöyle açıkladı :

"— Köylünün gazına, keçisine, tuzuna, tarlasına, ağacına vergi koyanlara 'Evet' demiyecegiz!"

Asayiş meseleleri, konusunda da: «— Memlekette diktatörlük vardır. Kanun, nizam yok! Eşkıyalar şehirlerde dolaşıyor" şeklinde konuştu.

Sonra iktisadi konulara temas etti ve artan nüfusla mahdut ekonomik imkânların yarattığı dengesizliğin giderilmesi içsin alınacak tedbir hakkındaki düşüncesini şu sözlerle açıkladı :

«— Hükümet, Allanın emrine karşı koyup doğumu kontrol ediyor!...»

Ardından plâna geçti. Şimdiki plânın bir işe yaramıyacağını, bilgisizce hazırlandığını anlattı, parlak misâller sıraladı ve araya şu sözleri sıkıştırdı :

«— Plân dedikleri uydurma işi ortadan kaldıracağız!...>

Daha neler söylemedi, neler! Gericilikle uğraşanların Komünizmi hoş gördüklerini mi anlatmadı, 22 Şubat, 21 Mayıs gibi belâlara karşı AP li vatandaşlar milletvekillerine daha iyi destek olurlarsa, o milletvekillerinin seslerinin çok daha gür sıkacağından mı dem vurmadı, politika ile birlikte din, iman ve Kurandan mı bahsetmedi!.

İskilipteki konuşmanın ertesi günü, ses ve eda itibarile Koraltanı hatırlatan AP Senatörü Fethi Tevetoğlu Samsun'da bir kongrede şöyle diyordu :

«— Kefensiz yatan şehitlerimizin mezarlarının dahi nerede olduğunu bilmiyoruz, ziyaret edemiyoruz...»

19 Nisan Pazar günü Eskişehü e bağlı Sarıcakaya ilçe kongresinde, Eskişehir A.P. milletvekili Aziz Zeytinoğlu —bu zatın, Menderes'in Müslüman Devlet kurulması yolundaki sözlerini ilk hedefler beyannamesi kabul ettiğini gösterir

İhsan Ataöv
Ömrümüz palavra!

vesika evvelki hatta AKİS'te yayınlanmıştır— aynı mealde konuşuyor, yine o gün Cevat Önder Mengen AP kongresinde bütün AP lilerin aynı paralelde olduklarını gösteren bir başka nutuk örneği veriyordu.

AP nin 1964 Cumhuriyet, Senatosu ara seçimlerinde kullanacağı taktiğin, sarılacağı propagandanın ne olduğu —böylece— belli olmuştur. Artık anlaşılmıştır ki bu propagandanın dozajı ne mahalli seçimlerdekinden, ne de 1961 seçimlerinden hafif tutulacaktır. Bunun mânâsı, türk politikasının yine fırtınalı ve boralı günlere gireceğidir. Bu yol AP nin Siyasi Partiler Kanununa niçin şiddetle karşı koyduğunu da göstermektedir.

Ne yardan, ne de serden geçebilen AP yöneticilerinin bu politika ile başarıya ulaşmaları pek de kolay olmıyacaktır. İstanbul da Nuri Eroğan arkadaşları ile birlikte senatörlük sırasının kendilerine geldiğini ilân etmiş bulunmaktadır. Bu durumda açıkta kalacağını hisseden İstanbul Senatörü Rıfat Öztürkçin'e, geçen haftanın sonunda, ahbaplarının selâmlarını göremiyecek kadar dalgın ve telâşlı, trene atlamış ve Zeytinburnu na koşmuştur. Sabahattin Tanınan, Fethi Başak ve Şevket Akyürek gibi açıkta kalmak tehlikesiyle karşılaşan İstanbul Senatörleri de kırankırana mücadeleye girmekte kararlıdırlar.

Öte yandan Muğlada, mutedil olduğu için AP den ihraç edilen Senatör Muallâ Akarca nin taraftarları isyan bayrağını çekmişlerdir. AP Muğla İl İdare Heyeti «Muallâcı» gerekçesi ile durmadan partiden üye atmaktadır. Ancak. Köyceğizdeki < Muallâcılar ın biraz sert çıktıkları ve İlçe İdare Heyeti olarak feshedilmeyi kabul etmedikleri gibi, ilçeye gelen Genel Merkez üyelerini fiziki manasıyla hırpaladıkları da ifade edilmektedir.

Netice olarak, önümüzdeki günler AP için zor olacaktır. Bölünmek ve hesapsız politikanın sonucu olarak umulmadık tehlikeli durumlarla karşılaşmak ihtimali yüzünden.:. Önümüzdeki günler CHP için de zordur: Daima yalanların içine itilen saf vatandaşa iktisadî, harici meselelerin muğlak gerçeklerini anlatabilmenin güçlüğü yüzünden!... .

Yunanistan Kiliselere El Atıyor

unan hükümeti, 1919-20 yıllarında yaman bîr propaganda mekanizmasını harekete geçirip te dünya umumi efkarını türkler aleyhinde tahrike giriştiğinde kendisine bir müttefik olarak da Kiliseleri seçti. Yunanlılar bu konuda en ziyade Protestanlar üzerinde çalıştılar. Protestanlarla Ortodokslar arasındaki yakınlık, Ortodokslarla katolikler arasındaki yakınlıktan fazla bulunduğu için Venizelos ve arkadaşlarına o saha daha verimli göründü. Protestanlar arasında yunan gayelerine karşı koyanlar sadece amerikalı misyonerler oldu. Onların dışındakiler Venizelosun propaganda mekanizmasının çarklarına çabuk kapıldılar.

Yunanlıların hristiyan çevrelerindeki kampanyasının esası şu oldu: Anadoluda cereyan eden hadiseler türklerle yunanlılar değil, aslında müslümanlarla hristiyanlar arasında cereyan etmektedir ve yunan orduları müslumanların elinde kalmış, bulunan hristiyan topraklarını fethetmek için sefere çıkmışlardır. Bu yeni haçlı seferinin sembolünü de Ayasofya teşkil etti. Ayasofya müslümanların elinden alınmalı ve tekrar hristiyan âleme verilmeliydi. Bu tema çok yerde tuttu.

Yunanlılar hristiyan hareketini Londrada organize ettiler. Bu konuda Londradaki Yunan Elçisinin 24 Ocak 1919'da Parise ve Atinaya gönderdiği bir telgraf ilgi çekicidir. Elçi Kaklamanos bu telgrafında şöyle demektedir :

"Türk aleyhtarı cereyan İngilterede gün geçtikçe daha geniş bir çap kazanmakta ve Kilise buna hararetle katılmaktadır. Bütün basın her gün esir hristiyan kütlelerin türk hakimiyetinden kurtarılmasını derpiş eden makaleler, haberler, mektuplar yayınlamaktadır. Hareket, Gladstone'un inisyatifiyle başlamış bulunan büyük liberal hareketi andırmaktadır. Ayasofyanın hristiyan âleme geri verilmesi için Hristiyan Kiliselerinin Birleştirilmesi Cemiyetinin tertiplediği büyük gösteri dün yapıldı ve çok heyecanlı geçti. Söz alan hatipler arasında Oxford piskoposu, Dr. Burrows (AKİS 'in notu: Bu adamın yunan propaganda mekanizmasında oynadığı rol yazı serisinin bundan önceki kısımlarında açığa vurulmuştur) ve Mr. Riley de vardı. Halkı coşturan bir konuşma yapan Piskopos hristlyanlığın en şanlı kilisesinin asıl sahibine verilmesinin yüksek bir manevî vecibe olduğunu söyledi ve hint müslümanlarının, hristiyanların hürriyetinin sembolünü teşkil edecek bu harekete karşı vaziyet almamalarınv türklerin vahşetini desteklememelerini istedi. Öteki

Öteki iki hatip de Ayasofya ile ilgili yunan menkıbelerini anlattılar, türklerin barbarlığını belirttiler ve çok alkışlandılar. Mr. Riley alkışlar arasında, Atina metropolitinin bir defa Ayasofya hristiyanlığa geri verildikten sonra bir konsilin toplanacağını ve hristiyan tasanüdünü ilân edeceğim bildiren sözlerini nakletti, Dr. Burrovrf İstanbulun yunan olduğunu söyledi ve bizim Ayasofya hakkındaki bazı millî şiirlerimizi okudu. Toplantıda Ayasofyanın geri verilmesi için bir takrir alkışlarla kabul edildi. Bu telgrafımın bir suretinin Atina metropolüne verilmesini rica ederim."

Komiteler Kuruluyor

Kaklamanosun Şubatta Politise bildirdiğine göre Ayasofyamn hristiyanlığa geri verilmesi için bir komite kurulmuş ve bunun başkanlığım Lord Bryce kabul etmiştir. Komite bu konuda mitingler ve âyinler tertipleyecektu*.

Kızılhaç delegeleri İzmitte tahkikat yapıyorlar

Yunanlılar tarafından kolu kesilen 9 yaşındaki Durmuş

On gün sonra, 15 Şubat 1919'da Londra Elçisinin "Mahremdir" notuyla gönderdiği telgraf şudur: *

"Lord Bryce'ın başkanlığındaki Ayasofyanın Hristiyanlığa İadesi Komitesi büyük bir miting tertiplemektedir. Canterbury Başpiskoposu R. T. Davidson toplantıda söz alacaktır. Başpiskoposun başkanlığındaki bir komite bu konuda Lloyd George'a verilmek Üzere bir muhtıra hazırlamıştır. Başbakan komiteye, heyeti yakında kabül edeceğini bildirtmiştir."

18 Şubatta gene "Mahremdir" kaydıyla gönderilen bir başka telgrafta şu haber verilmektedir :

"Öğrendiğime göre ingiliz hükümeti İstanbuldaki yüksek komiserine Ayasofyayı kendi muhafazasına almaşını bildirmiştir ve bu tedbir kilisenin hristiyanlığa iadesi için atılmış ilk,adımı teşkil edecektir. Meşhur-mimar Sir Thomas Jackson Times gazetesinde veciz bir makale yayınlayarak kilisenin cami olarak kalmasının tehlikelerini belirtmiş, korunması ye sağlamlaştırılması için, hiç bir tedbir alınmadığım bildirmiştir.'»

Ancak bu telgrafın sahibi Kaklamanosun tefsirleri doğru değildir. Gerçi İstanbuldaki ingiliz yüksek komiserine böyle bir talimat verilmiştir ama bunun sebebi başkadır. Sebep, türklerin Ayasofyayı havaya uçurmak için ciddi şekilde hazırlandıklarına dair bir haberin alınmış olmasıdır. Bu haber Londraya 18 Şubatta gelmiş ve Ayasofyanın İadesi Komitesi tarafından 19 Şubatta Memorial Hall'de hazırlanan büyük miting bundan dolayı iptal edilmiştir. Kaklamanos bu iptal kararının sebebini Riley' den sormuş, Riley de bunu özel bir mektubunda Elçiye bildirmiştir. Bunun üzerine Elçi "Çok Mahremdir" kaydıyla 21 Şubatta Politise şu telgrafı çekmiştir :

"Ayasofyanın hristiyanlığa iadesi için Çarşamba günü yapılacak olan büyük miting son dakikada iptal edilmiştir. Bunun sebebini sorduğumda mahrem olarak öğrendiğime göre iptal kararı ingiliz hükümetinin tavsiyesi üzerine alınmıştır. İstanbuldan İngiliz hükümetine, Londrada böyle bir toplantının yapılacağını haber alan türklerin Ayasofyayı havaya uçurmaya hazırlandıkları bildirilmiştir. Bu şartlar altında Lord Bryce, Canterbury paşpıskoposu ve Lord Crewe mitingin tehirinin gerektiği neticesine varmışlardır."

Kaklamanos bu tehir kararı üzerine, elinde tuttuğu gazetelerde kararın aleyhinde yazılar yazdırtmış ve toplantıların, mitinglerin devam etmesini teşvik ettirmiştir.

İç içe . . .

Ayasofyanın İadesi Komitesini, kendiliğinden doğmuş bir komite sanmamak lâzımdır. Bu, doğrudan doğruya yunanlıların işidir ve bu komiteyle Londradaki yunan elçisi arasında cereyan etmiş bulunan muhaberat bunun delilini teşkil etmektedir. Bu komitenin yanında — komitenin ingilizce resmî adı "Saint Sophia Redemption Committee" dir — bir de "Faith Press = Dini İnanç Yayınevi" adında bîr yayınevi vardır. Komite, yunan. elçiliği ve yayınevi tam bir işbirliği halindedirler. Komitenin sekreteri Rahip J. A. Douglas'ın 24 Şubat 1919'da Kaklamanosa yazdığı mektup şudur.:

"Efendim, komitemizin idare meclisi başkanı Mr. Riley'in bana bildirdiğine göre Cannon Street Hotel'de yapılan konuşmaları bastırmak niyetinde olduğunuz anlaşılmaktadır. Bunların basılması' İçin Faith Press ile zaten mutabakata varmış bulunuyorum..."

Kaklamanos buna 5 Martta, şu cevabı vermiştir :

"Ayasofya hakkındaki toplantıda yapılan konuşmaları bastırtacağınıza göre bu broşürlerden 2500 tane istediğimi bildiririm. . ."

Tabii, parasıyla!

Bu Douglas gene Faith Presrs'de bir de "Ayasofyanın hristiyanlığa iadesi" adında risale yayınlatmış Ve risale hakkında ingiliz basınında yazıların çıkması sağlanmıştır. Risale hakkında bir tefsir yayınlayan Spectator, Ayasofyanın yunanlılara verilmesi hususunda Douglas ile mutabık olduğunu yazmıştır.

Douglas 12 Temmuz 1919'da Kaklamanosa şunları yazmaktadır :

"Efendim, yayınevinden öğrendiğime göre Ayasofyanın Hristiyanlığa İadesi adındaki kitabımdan 600 tane sipariş etmişsiniz. Bu ve daha önce göstermiş olduğunuz ilgi kitabıma değer verdiğinizi belli etmektedir. Buna benzeyen başka bir işte de bana yardım edip edemeyeceğinizi öğrenmek istiyorum. Önümüzdeki kış halka, proieksiyonlu iki büyük konferans vermek istiyorum. Bunların birincisi propaganda mahiyetinde olacak ve yabancı hakimiyeti altındaki yunan topraklarını bahis konusu edecek, Egenin bir bütün olduğunu ispat edecektir. O konuda kendime bir yunanlı yardımcı istiyorum. İkinci konferansımın konusu yunan kilisesi olacaktır..."

Kaklamanos Douglas'a derhal cevap vermiş, Atina ve İstanbula gerekli telgrafları çektiğini, fotoğraf ve bilgi istediğini haber vermiştir. Ayrıca Basın Bürosu şefi Petridis ile Londrada bulunan yunanlı papaz Baskedasın kendisiyle temasa geçeceklerini ve arzuladığı her şeyi sağlayacaklarım bildirmiştir. Bu, Londradaki yunan elçisinin ne kadar gayretli ve dikkatli çalıştığının yeni bir delilini teşkil etmektedir.

Ortaya çıkan başka bir gerçek de, göründüğü gibi her şeyin sadece tertip olduğudur.

Papazlar faaliyette

Bu Douglas 1920 Martında işi Southwark katedralinde bir vaaz vermeye kadar götürmüş ve vaazı Canterbury başpiskoposu, İstanbul ermeni patriği ve Trabzon başpiskoposuyla Suriye başpiskoposu tarafından takip edilmiştir. Bu vaaz meşhur Faith Press tarafından "Anadolu ve Asyada ölüm kol geziyor" başlığı altında yayınlanmıştır. Kitabın kapağındaki resim şudur: Üzerinde hilâl bulunan bir türk ayağı bir haçı ezmektedir ve büyük harflerle şu yazı okunmaktadır: "Daha ne kadar zaman?"

Ayasofya Meselesi, Avam Kamarasında da bahis konusu olmuştur. Bu hususta Kaklamanosun 1919 İlkbaharında hükümetine gönderdiği teelgraf şudur :

"Dün Avam Kamarasında bir milletvekili hükümetten Ayasofya hakkındaki toplantının tehiriyle ilgili bir soru sordu ve türklerin kiliseyi uçuracakları tehdidinin bu tehir kararına sebep olup olmadığını öğrenmek istedi. Milletvekili Hükümetin, türk tehditlerine boyun eğecek yerde kilisenin korunması için gerekli tedbirleri alması lâzım geldiğini belirtti. Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı İstanbuldaki ingiliz yüksek komiserinin bundan iki ay önce, emrindeki kuvvetlerle kiliseyi muhafaza etmek talimatını aldığım bildirdi ve bu meselenin görüşülmesinin faydadan çok zarar vereceğini söyledi. Başka bir milletvekili Ayasofyanın hristiyanlığa iadesi için, basta Canterbury başpiskoposu, bir çok şahsiyet tarafından geçenlerde Başbakana verilmiş olan muhtıranın iyi ve kuvvetli akisler doğurmuş olduğunu ifade etti."

Görülüyor ki 1919-20 yıllarında Yunanistanın Türkiyeden toprak talepleri kiliseler ve dîn âlemi vasıtasıyla da desteklenmiştir. Bir çok kilise bu konuda vaziyet almış ve Venizelosun hâdiseyi bir müslümanlık - hristiyanlık dâvası olarak gösterme çabaları tesir icra etmiştir. Bu gayretlerin neticesi olarak yunan ortodoks kilisesi ile batı kiliselerinin ve bilhassa anglikan kilisesinin arası düzelmiştir. Her yerde papazlar türkler aleyhindeki propaganda değirmenine gönüllü olarak su taşımışlardır.

Çeşitli yerlerde toplantılar

Yunanlılar 1919-20 yıllarında dünyanın neresinde hristiyanlıkla ilgili bir toplantı olmuşsa oraya hemen delegeler göndermişler ve din kisvesi altında yunan taleplerinin savunmasını yaptırmışlardır. Yunan Ortodoks kilisenin mensupları Batıda turnelere çıkarılmış ve bunlar Venizelosun ellenizminin havarileri olarak Anadoluda bir müslümanlık - hristöyanlık mücadelesinin yapıldığı intibaım yaratmaya çalışmışlardır. Eldeki vesikalara göre bu papazların en faalleri Kıbrıs,başpiskoposu. Trabzon metropoliti, Atina metropoliti, İstanbul patriği, Serez metropolitidir. Bunlar çeşitli şahsiyetlerle görüşmüşler, onlara yunan tezinin avukatlığım yapmışlardır. Bu papazlar arasında Başkan Wilson ile temas edenler dahi vardır; Başkan Wilson 21 Nisan 1919'daki Üçler Konseyinin toplantısında aynen şunları söylemiştir :

"— Yunanlılar ve diğer halk toplulukları italyanların komşuluğundan korkmaktadırlar. Geçenlerde beni görmeye gelen pitoresk ve muhterem bir şahsiyet, İstanbul patriği, din adamlarına has ağırbaşlılık içinde italyanların kendilerine komşu olmalarından ne kadar ürktüklerini anlattı."

Yunan papazları Londraya gittiklerinde derhal anglikan kilisesinin mensuplarıyla temas kurmakta ve onlar vasıtasıyla ingiliz umumi efkârına tesir etmeye çalışmaktadırlar. Yunanlı papazlarla ingiliz rahiplerin temasım Canterbury başpiskoposunun temsilcisi Athelstan Riley sağlamaktadır. Yunanlı papazların ziyaretlerine karşılık Londra piskoposu da, yanında bir rahiple, 1913'in sonunda Atmaya gitmiştir,

Eski Oyun

Yunanlılar, 1920 lerden bu yana geçen 44 yılın sonunda bir eski oyunu yeniden sahneye koymuşlardır.. Şimdi dünyanın dört bir tarafında ve Atinada yunanlıların gayretlert Kıbrıs işini ve Türkiyenin yunan uyruklu olu zararlı faaliyetlerde bulanan kimselere karşı aldığı ted birleri bir müslümanlık-hristiyanlık meselesi haline ge tirmektir. Nitekim, iki rum papazın bu çeşit marifete neticesi hudut dışı edilmeleri. Patrikhanenin matbaası nın kapatılması ve ram okullarında bizans bayraklı film lerin gösterilmesinin önlenmesi bu çeşit bir propaganda kampanyasının konusunu teşkil etmiştir. Yunanlılar bu tedbirleri, Türkiyenin din serbestliğine karşı bir davranır olarak reklâm etmek sevdasındadırlar. Nitekim bir çok din, teşekkülleri bu oyuna bilerek veya bilmeyerek gel mişler, Türkiyeye bazı telgraflar göndermişlerdir.

Öyle anlaşılıyor ki bu telgrafların adreslerinde bi yanlışlık olmuştur. Zira, ikaz edilip dikkati cekilecek biri varsa bu ellerinde masum insanların kanının le kelerini taşıyan Papaz Makarios olmalıdır.

Bu sütunlarda. 1919-20 yıllarında aynı oyunun sah neye koyuluş tarzı hakkında ilgi çekici tafsilât bulur maktadır. Eğer Patrik Meletyos tipindeki papazlar? Fener Patrikhanesinin kalın duvarları arkasında iş virmelerine 1964 Türkiyesinde tahammül edileceği sanılıyorsa yanılınıyor demektir. Tertipli protesto telgraf larının Ankara Hükümetinin kararlarına tesir edeceğini düşünmek ise bir başka hayaldir. Türkiyede din hürriye tamdır ve buna biç kimse, en ufak bir müdahalede bul lunmayı hatırından geçirmemektedir. Mabetler Hükümetin teminatı ve muhafazası altındadır, herkes ibadetinde serbesittir. Ama Paşpiskopos Makariosun dinle ilgi nedir, lütfen söylenir mi? Başpiskopos Makarios sadece bir cübbeli politikacıdır. Aynı şekilde, cübbelerini politi ka heveslerinin maskesi olarak kullanmak isteyen Fener Patrikhanesi papazları da Kıbrısa gidebilirler ve orada Başpiskoposun emri altına girebilirler. Fakat bu faaliyetlerini burada yürütmelerine imkân bulamayacakları âşikârdır. Kim. bugün hudut dışı edilen iki papazın yolun: takip ederse, kendini mutlaka ve en kısa zamanda o papazların yanında bulacaktır.

Dünya kiliselerini aylardır bir görev bekliyor: Kıbrısta cinayet işleten bir din adamını hizaya çağırmak Bu konu bir müslüınanlık-hristiyanhk meselesi değildir. Bu bir insanlık davasıdır ve insanlığa hicap veren hareketlerin bir cübbeli politikacının emriyle tertiplenip tatbike konulması dindar veya dinsiz herkesin yüreğin sızlatacak vehamettedir. Bu davranışlar karşısında bir kılı kıpırdamayan bir takım hristiyan teşekküllerin şimdi Türkiyenin iç işlerine ve güvenlik meselelerine karışmaya kalkışmaları sâdece boş bir çaba değildir. Aynı mamanda gülünçtür de...

Yunanistan 1964' te 1919-20 silâhlarım kullanıyor. Bu 1964' teki neticenin de 1919-20 'deki neticenin aynı olacağının yeni bir işaretidir. Her halde o zamana kadar bizim tedbirlerimizi önlemek hiç kimsenin gücü içinde olmayacaktır ve tek taraflı andlaşma feshetme usulü Fener Patrikhanesine pek fazla hayır getirmeyecektir.

Gene bir "Kıbrıs Papazı"

Bu propaganda gayretleri içinde gene bir Kıbrıs Papa Meletyos Metaksakis birinci plânda rol oynamıştı. Meletyos Metaksakis hakkında, bizzat yunanlıların verdikleri hüküm şudur: Tepeden tırnağa politikacı olan

Yunanlıların Çakırlıda yaraladıkları Zeynel

lin adamı! (Bk: Dimitri Kitsikis "Milletlerarası Politikada propaganda ve baskı yolları") Metaksakis müfrit bir, venizeloscudur.

Daha Venlzelosun "Selanik Hükümeti" zamannıda bu papaz kurnaz giritliye tavsiye edilmiştir. Venizelos politikasını yürütmek için yunan kilisesinden faydalannayı plânlamış ve bunun yollarını araştırmıştır. İstemiştir ki yunan kilisesinin basma kendisine sıkı sıkıya bağlı bir din adamı geçsin ve bu din adamı siyasetin tâ içinde, una kendi emrinde bulunsun. Venizelosun gözü, kendisi gibi giritli olan Meletyos Metaksakisi kesmiştir, O sıra---da Kıbrısta Larnaka metropoliti olan Metaksakis, Venizelosun gayretleriyle 1918'de, 47 yaşındayken Atina metropoliti olmuştur. O sıfatla Venizelos kendisini Parise, Washigton'a ve Londraya göndermiştir. Papaz oralarda yunan propagandası yapmış ve türklere karşı yeni bir haçlı seferinin açılmasını teşvik etmiştir. Amerikaya gidişinin sebebi, oradaki yunan cemaatlerini, bir dinî tertip içinde birleştirmek olmuştur. Venizelos bu birlikten kendi davası için faydalanmayı tasarlamış ve faydalanmıştır da.. Metaksakis gittiği her yerde müslüman türklerin hristiyan yunanlıları barbarca ezdiklerini, vahşet ve mezalim yaptıklarını, din hürriyeti tanımadıklarını, onun için Anadoludaki hristiyan kütlelerin bu barbarların elinden kurtarılması gerektiğini yaymıştır.

1920'de Venizelos iktidardan düşünce Metaksakis de Atina metropolitliğinden düşmüş ve Amerikaya geçerek foraya yerleşmiştir. Amerikada kendi lehinde kuvvetli bir propaganda yürüten papaz 1922 Ocağında Ökümenik Patrik seçilmiş ve İstanbula gelerek IV. Meletyos adı altında Fener Patrikhanesine yerleşmiştir.

Meletyosun zamanında Fener Patrikhanesi tam bir ellenizm yuvası olmuş ve bu milliyetçi rum papaz bir Venizelos ajanı gibi çalışmıştır. Din patrikhanede rafa kaldırılmış, bütün papazlar yunan davasının başarı kazanması için seferber hale getirilmiştir. Bilhassa Ayasofyanın hristiyanlığa iadesi Meletyosun büyük idealini teşkil etmiştir.

Ancak 1922 yılında yunanlılar Anadoludan denize dökülüp te macera bitince Patrik Hazretlerinin türk İstanbulda kalması imkânsız hale gelmiştir. Bunun Üzerine Meletyos 1923 Eylülünde istifa etmiş, pılısını pırtısını topladığı gibi Türkiyeden ayrılarak İskenderiye Patriği olmuştur. Lozanda İsmet Paşanın Patrikhanenin yurt dışına çıkarılması için uğraşması en ziyade bu politikacı papazın faaliyetlerinin neticesi olmuş, ancak Patrikhanenin belirli şartlara riayet etmesi halinde Fenerde kalması kabul edilmiştir.

Propagandacı papazlar

Yunan hükümetinin, kiliseleri Türkiye aleyhinde seferber etmesi sadece papazların vaaz vermesi Veya kollarını sıvayın diyar diyar propaganda turnesine çıkmasından ibaret kalmadı. Dinî bir hüviyeti olan kimselere de el atıldı ve bunların batılı gazetelerde, dergilerde yazılar yazmaları, Anadolu macerasını müslümanlara karşı kahraman hristiyan yunanlıların bir seferi gibi göstermeye çalışmaları sağlandı. Koca King's College'in rektörü Dr. Burrows bu tip faaliyetlerin mihrakını teşkil etmiştir. Burrows en ziyade yunan ye ingiliz din adamları arasında aracılık etti ve bunları birbirlerine yaklaştırdı, tanıştırdı, birlikte çalışmalarını kolaylaştırdı. Zaten bu Burrows bir rahip ailesinden gelmektedir. Babası da, kayınpederi de rahiptirler ve Burrows'un fanatizm bunun neticesidir.

Venizelosun bu kampanyadaki bir usulü önce yunan kilisesini tanıtmak, onu sevdirmek olmuştur. Onun için 1919-20 yılları arasında çeşitli yayın organlarında yunan kilisesi hakkında dünya kadar yazı çıkmıştır. Bunlar hep oradaki buradaki yunan elçilikleri tarafından finanse edil miştir. Yunan elçilikleri bu sahada klasik "ücret ödeme" vasıtası olan "bol miktarda kitap satın alma" yolunu tutmuşlar, mübayaa taahhüdü alan yazarlar da bu kolay para kazanma usulünden pek hoşlanımşlardır. Yunan arşivleri çeşitli kimselere ve müesseselere bu şekilde verilen bedellere ait faturalar ve vesikalarla doludur. Cilası ve yaldızı din, hristiyanlık olan bir kampanyanın altında halis muhlis menfaat yatmaktadır.

Meselâ yunanlılar Manchester'deki yunan kilisesi, papazı Kalinikosa "Yunan Ortodoks Kilisesi" adı altında bir risale yazdırmışlardır. Londradaki elçi hemen Kalinikosa haber göndererek bu kitaba Manchester'deki anglikan rahibi Weldon'dan bir önsöz almasını bildirmiştir. Kitap 1918 Kasımında Londradaki meşhur Longmans yajyınlarmda çıkmıştır. Kaklamanos bundan bin tane sacın almış ve dağıtılmak üzere Amerikaya göndermiştir. Ayrıca 150 tane de Parise sevketmiş ve bunların Barış Konferansındaki amerikan delegelerine verilmesini istemiştir.

Faith Press'in bugün yunan arşivlerinde, bulunan şu talebi bu konuyu mükemmel şekilde aydınlatmaktadır:

"Elçiliğiniz mensuplarından Matmazel Kefalanın, halen devam eden Doğudaki Hristiyanlık Hakkında Bilgi Kampanyasıyla ilgili olarak yazdığı ve Doğu Kilisesi has-; kında malûmat veren küçük kitabını yayınlâmaktayız. Matmazel Kefala bize, bu kitaptan sizini dağıtılmak üzere 600 adet satın alma taahhüdünüz bulunduğunu bildirmiştir . . ."

Yunanistanın Londra Elçiliği bu kitabı satın alıp parasını vermiştir.

Basın, kiliseler.. Venizelosun propaganda makinesi bunlarla yetinmemiştir. Önümüzdeki hafta bu sütunlarda 1919-20 yıllarında yunanlıların dünyadaki üniversite çevrelerine el atışlarının hikâyesi yayınlanacaktır.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Demir Perde

Aile anlaşmazlıkları

Geride bıraktığımız haftanın sonunda, Moskova, sanki bir bayram havası yaşadı. Dünyanın dört bir tarafından gelen komünist partiler temsilcileri parkları ve çevresi baharın ılık güneşiyle yeşermeye başlayan Moskovada buluştular, karşılıklı kadehler kaldırıp güzel sözler söylediler. Tabii bu arada en çok duyulan sözler, komünist j dünyanın birliği ve mutluluğu üzerine söylenenler oldu.

Bütün dünyadaki komünist, liderleri geçen hafta Moskovada bir araya getiren olay, Sovyet Başbakanı Krutçefin yetmişinci doğum yıldönümüydü. Bu yıldönümü vesilesiyle şerefine Kremlinde verilen bir yemekte yetmiş yaşma gelmenin hiç de güç olmadığını söyleyen Krutçefin yetmişinci doğum günü, anlaşılan dünyadaki komünist liderler için güzel bir buluşma fırsatı olmuştu. Fakat bu buluşma sırasında komünist dünyanın birliği ve mutluluğu üzerine söylenen sözler ne kadar çok olursa olsun, gözler, komünist ailenin bazı üyelerini boşuna aradı. Meselâ Pekin hükümeti Moskovaya biç kimseyi yollamamıştı. Gerçi Mao Çe Tung Krutçefe bir telgraf yollayarak yetmişinci yaşını kutlamış ve iki devlet arasındaki anlaşmazlığın geçici olduğunu söylemişti ama, bu telgrafın hemen arkasından, Honkong'da çıkan bir komünist Çin organı, Sovyet Başbakanını "aptal bir deli" olmakla suçlandırmaktan da geri kalmamıştı. Aynı şekilde Arnavutluk da Krutçefin doğum günü karşısında fazla heyecanlı görünmüyordu. - Tiranada yayınlanan bir yazıda Sovyet Başbakanı komünist dünyanın 1 numaralı düşmanı olarak ilân ediliyor ve kendisine verilen Tirana şehri fahrî hemşeriliği unvanı geri alınıyordu!

Gittikçe yayılan bölünme

İşin doğrusu istenirse, geçen hafta yetmişinci doğum gününü kutlayan Krutçefi sevmeyenler yalnız Komünist Çin Ve Arnavutluk idarecileri değildir. Komünist dünyanın Ski büyük devi yani Sovyetler Birliğiyle Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki liderlik çatışması açığa vurulduktan sonra bütün dünyadaki komünist partileri içinde önemli bölünmeler başlamış; bunların bir kanadı Moskovanın izinden gitmeyi savunurken, diğer kanadı da Tekinin görüşünü benimsemiştir. Bu bölünmenin en önemli belirtisi, Romanyada görülmektedir. Romen Komünist

Nikita Krutçef
Yas günü

Partisi içinde öylesine bir ikilik belirmiştir ki, kanatlardan hiçbiri diğerinden ağır basamamaktadır. Batılı kaynaklara bakılırsa, Doğu Almanyada, Polonyada, Macaristanda, hattâ Kübada da Pekin taraftarı kanatlar ortaya çıkmıştır.

Komünist dünyada beliren bu bölünme yalnız demirperde gerisi ülkelere mahsus değildir. Batı Avrupadaki komünist partiler de iki dev arasındaki anlaşmazlığın etkisinden kurtulamamışlardır. Belçika komünist partisi fena halde parçalanmıştır ve bunu komşu ülkelerdeki komünist partilerin parçalanması izleyecek gibi görünmektedir. Fransız komünist partisinin Moskovaya bağlı taraftarlarıyla Pekinin izinden giden taraftarları, daha bundan birkaç hafta önce, Grenoble'da yapılan bir toplantıda saçsaça başbaşa birbirlerine girmişlerdir. İtalyan komünist partisinin durumu da daha iç açıcı değildir. Bundan başka, Sovyetler Birliğiyle Çin Halk Cumhuriyeti, bilindiği gibi, geri kalmış ülkeler üzerinde de büyük bir nüfuz yarışmasına girişmişlerdir ve bu yarış, krutçefin yetmiş yaşına bastığı gün. herzamankinden daha amansız bir şekilde sürüp gitmektedir.

Komünist dünya içinde patlak veren bu ayrılık, hiç şüphesiz, şu sırada Sovyetler Birliğinde duruma bütünüyle hâkim görünen Krutçefi önün ki yıllarda en çok uğraştıracak güç lüklerin başında gelmektedir. Gerçi Pekinin iktisaden geri kalmış ülkeler kendi yanına çekerek Moskovanın li derliğini ele geçirmesi şimdilik uzak bir ihtimal gibi görünmektedir. Çünki Pekinin bu ülkelere hiç değilse yakın gelecekte fazla bir iktisadî, ya da siyasî destek olması beklenemez. Zaten kendisi ekonomik ve politik güçlükler içindedir. Buna karşılık, Asyada üstünlük kurmak şansı, Sovyetler Birligi ğine nisbetle daha çok görünmektedir. Çünkü Asya komünistlerinin; çoğu Pekin okulunda yetişmişlerdir ve Komünist Çin baskısını bu kıtada daha kolaylıkla duyurabilmektedir. Komünist Çinin Asyada sahip olduğu en önemli koz, nüfus çokluğudur ve Kore ve Hindistan saldırıları sırasında açıkça anlaşıldığı gibi, Pekin bu kozu sonuna kadar oynamaya niyetlidir.

Moskovanın çinlileri

Krutçefi önümüzdeki yıllarda uğraştıracak güçlüklerin bir ikincisi de Kremlin içinde kendine karşı beliren eğilimlerdir. Gerçi Kremimin duvarları arasında geçenler dışarıya açık açık yansımamaktadır ama, olaylara bakılınca bunların arkasında yatanlar sezilebilmektedir. Olaylardan anlaşıldığına göre, Krutçefin, işbaşına geldiği günden buyana izlemekte olduğu "barış içinde birlikte yaşama" politikası kadar Sovyet üretiminin tüketim malları üzerine aktarılması yolunda yaptığı çalışmalar da bazı ortodoks komünistlerin muhalefeti ile karşılaşmaktadır.

Bu muhalefet, şimdiye kadar, en belirli olarak 1960 yılında yapılan. zir-| ve konferansı sırasında, 1962 Martında çelik ve ağır endüstri malları üretimiyle ilgili olarak yapılan merkez komitesi toplantısında, geçen yılın başında da bir süredir nisbî bir hürlük havası içinde çalışan yazar ve sanatçılara karşı açılan kampanya sırasında görülmüştür. Ancak, o zamandan buyana, Krutçefe karşı muhalefetin bayraktarlığını yapan Kozlov bir kazaya uğrayarak sahneden çekilmiştir ve şimdi, görünüre göre, Başbakana karşı belirli bir muhalefet yoktur. Fakat Çin-Sovyet çatışması böylesine kırıcı sürüp giderse, Sovyetler Biriği içinde de yeni bölünmeler beklemek gerekir.

İngiltere

Görünen köy

Önceki hafta bütün İngilterede en koyu düşüncelere dalan insan, hiç şübhesiz. Başbakan Bir Alec Douglas me'du. İngilterenin yöneticisi olarak Kıbrısta, Yemende, Doğu Afrifca karşılaştığı güçlükler yetmiyormuş gibi şimdi başına bir de Londrada yapılan mahallî seçimlerin sonuçları çıkmıştı. Gerçi bu seçimlerde Muhafaz kar Partinin fazla bir başarı gösterişini kimse beklemiyordu ama, doğ-

bozgun düşünmemişti. Hattâ, işçi partisi mensupları bile 100 üyeli Londra Belediye Meclisinde 64 sandalye kazanıp Muhafazakârları 36 sandalye yetinmek zorunda bırakacaklarını sanmamışlardı. Üstelik, kazandıkları seçim bölgelerinin birçoğunda, Muhafazakâr adayları büyük farkla yenmişdi. Bu, kazanılan zaferin sevincini kat daha arttırıyordu.

Önceki haftanın sonunda yapılan Londra Belediye seçimlerinin sonucu acıkca göstermektedir ki, önümüzdeki seçimlerde, İşçi Partisi iktidarı ele geçirecektir. 13 yıldır iktidarı elinde Muhafazakâr Parti yıpranmıştır, halk iktidarı değiştirmek zamanının geldiğini düşünmektedir. Gerçi İngiltenin ekonomik durumu şu sırada çok iyidir, fakat iktidarda uzun kalan her parti gibi, Muhafazakâr Parti de iktidar yıpranmasından kurtulamamıştır.

Londra Belediye seçimlerinde kaza-ndıkları zaferden sonra, Harold Wilson'ın liderliğindeki işçiler en kısa zamanda seçimlere gitmesi için hükümet üzerine baskı yapmaktadırlar. Bilindiği gibi, İngilterede bir parlâmento dönemi beş yıldır, fakat genel olacak, iktidarda bulunan başbakan bu sürenin dolmasını beklemeden, part için en elverişli gördüğü zaman seçilere gider. Meselâ, son onüç yıl içinde hiçbir Muhafazakâr başbakan beş yıllık sürenin dolmasını beklememiştir. aynı şekilde, Sir Douglas-Home'un da 1964 Kasımını beklemeden bahar aylarında seçime gideceği bekleniyordu. Oysa Sir Hame, umulanın aksine, önceki hafta yeni seçimleri Ekime kadar yapmayacağını bildirmiştir.

Bazı çevreler, bu kararı, nasıl olsa gidecek bir iktidarı mümkün olduğu kadar elde tutmak gayretine vermektedirler. Bazılarına göre de, Sir Douglas-Hojne eğer bir süre daha işbaşında kalırsa Muhafazakâr Partinin itibarını yeniden düzeltebileceğini düşünmektedir. Ancak, şu şurada Muhafazakâr Partinin itibarını düzeltmesi herşeyden çok kendi saflarındaki ayrılıkları gidermesiyle mümkündür ve bu da uzak bir hayâl gibi görünmektedir. Bir kere, MacMillan'ın çekilmesinden sonra parti içinde görülen liderlik çatışmaları Muhafazakâr safları adamakıllı bölmüştür, parti milletvekillerinin önemli bir kısmı bugün bile Sir Home'un başbakanlığa getirilmesini hazmedememektedir. Bundan başka. Home hükümetinin izlediği fiyat politikası da parti içinde bölünmelere yol açmıştır. Nihayet, bir kısım Muhafazakârlar da Home hükümetini Ortak Pazar karşısında daha kararlı bir politika gütmemekle suçlamaktadırlar.

Lord Home
Partiyi kaybediyor!..

Seçimleri ne kadar geriye bırakırsa bıraksın, İngiliz Başbakanının bu parti içi zorlukların üstesinden gelmesi kolay bir iş değildir. Buna karşılık, İşçi Partisi, ufukta beliren iktidarında verdiği şevkle, daha disiplinli ve hazırlıklı görünmektedir. Gerçi İşçi Partisi içinde de hem iç, hem de dış poliltika yüzünden bölünmeler yok değildir. Partinin büyük işçi sendikaları tarafından desteklenen sol kanadı daha aşırı bir devletçilik istemekte. solcu aydınlar da atom silâhlarından aranılması ilkesini savunmaya devam etmektedirler. Fakat şimdilik suyun altına itilen bu görüş ayrılıklarının, hiç değilse iktidar kazanılıncaya kadar tekrar suyun üstüne vurması beklenemez.

YAYINLAR

MİLLİ MÜCADELE TAKVİMİ

Hazırlayan Refik Korkut, Ankara, Ege Matbaası 1963, 367 sayfa 10 lira.

Memleketimizde yıllardan beri sürdürülegelen bir ticaret vardır: Mustafa Kemal ve Millî Mücadele ticareti... Kitaplar çıkarılır, broşürler yayınlanır, dergilerde konu enine boyuna istismar edilir.

Türk Tarihinde Kurtuluş Savaşı ve Mustafa Kemal büyük önem taşır. Bu savaş ve bu kahraman için ne yazılsa, ne kadar araştırma ve inceleme yapılsa azdır. Nitekim bu iki konuda yüzlerce, hatta binlerce cilt yayın olduğu halde, türk gençleri için daha ne Kurtuluş Savaşı, ne de Mustafa Kemal resmi nutuk edebiyatının dışında, tam olarak anlaşılmış, öğrenilmiş değildir.

Refik Korkut tarafından hazırlanmış olan "Milli Mücadele Takvimi" da, pek çok benzeri bir ticari amaçlarla hazırlanmış bir kitap. Kitabın başında 33 sayfalık bir kronoloji var. 3 Mart 1919 dan başlayıp 26 Kasım 1922'de Eceabatın kurtuluşu ile son buluyor. Bu kronoloji aslında kitabın bir fihristidir de... Bu fihrist kronoloji hakkında tam bir fikir sahibi olabilmeniz için şöyle birkaç örnek alalım : "30 Mayıs 1919 Konyada milli kuvvet, 31 Mayıs 1919 Milli Gösteriler ve Düşmanlar, Haziran 1919 Ordunun mukavemet ruhu, 2 Haziran 1919 Albay Demangenin tehdidi, 3 Haziran 1919 Sinop halkını kandıran mutasarrıf, milli heyecana engel olunamaz. Atatürkün ikinci mühim emri... 1 Şubat 1921 Tevfik Paşanın Fevzi Paşaya telgrafı, S Şubat 1921 Tevfik Paşanın tavsiyesi, 8 Şubat 1921 Türkiye Gürcistan müzakereleri" v.s.

Şu yukardaki örneklerde de görüldüğü gibi fihrist-kronoloji, okuyucunun dikkatini ayakta tutacak ve bilmediklerini öğretecek, ilgiyi çekecek ye tenekte değildir.

Kitabın ana metni olan 365 sayfalık kısma gelince. Nasıl bir kronolojik düzenle hazırlandığı asla anlaşılmayan bu kısımda kitaba, "Çerkez Eteme karşı hareket eden kuvvetler birleşiyor - 1 Ocak 1921" başlığı ile girilmekte, bunun hemen bir sayfa gerisinde "Karardan milletin haberdar edilmesi" başlığı altında 2 Ocak 1920 tarihindeki bir olay anlatılmaktadır.

Sonu gelmeyen tekrarlar, manasız atlamalar içinde devam eden metinden istifade edebilmek, bir gram şeker yemiş olmak için bir ton keçi boynuzu yemekten farksızdır. Böylesine iddialı, böylesine popüler bir adın arkasından, oldukça fiyakalı ve gösterişli bir kapak ve cildin içinden böylesine boş bir. kitap taslağının, kitap karikatürünün çıkması gerçekten üzülünecek şeydir. Kurtuluş Savaşı hakkında bir şeyler öğrenebilmek, bu milletin yakın geçmişini bilebilmek için Millî Mücadele Takvimi adlı kitabı alanların vardıkları tek sonuç hüsrandır, hayat kırıklığıdır. Bilim adına, tarih adına,. Kurtuluş Savaşı, Mustafa Kemal adına sığınıp okuyucunun on arasını cebinden zorla söküp almaktan başka hiç bir meziyeti, hiç bir marifeti ve ciddiyeti olmayan bu kitabı okuyucularımın yanılıp da almamalarını salık veririm.

İlhami SOYSAL

Kitaplar

DENEMELER - ELEŞTİRİLER

Orhan Burianın yazıları, İstanbul 1964, Çan. yayınları 184 sayfa 4 lira

RESİM BİLGİSİ

Yazan Nurullah Berk, İstanbul 1964, Varlık Yayınları, 160 sayfa, 32 resim 5 lira

ROMAN

Yazan: Falih Rıfkı Atay, İstanbul 1964, 3. baskı, Varlık Yayınları 160 sayfa 4 lira

KANLI KIBRIS

Özker Yaşının şiirleri 1964, İstanbul, Varlık Yayınları 63 sayfa 2 lira

OTHELLO

Shakespeare'den çeviren Ülkü Tamer, İstanbul 1964, Varlık Yayınları, 92 sayfa 2 lira

BÜYÜ, BİLİM VE DİN

Bronislaw Malinowski'den çeviren Ender Gürol, İstanbul 1964, varlık Yayınlan 64 sayfa 2 lira

İZLANDA BALIKÇISI

Pierre Loti'den çeviren Semih Tiryakioğlu, İstanbul 1964, Varlık Yayınları 205 sayfa 4 lira

ÖLÜME DOĞRU

Agatha Christe'den çeviren Gülmen Öztrak, İstanbul 1964, Varlık Yayınlan 181 sayfa 3 lira

Tüli'den haberler

Gecen haftanın başında, Salı akşamı, Polonya Büyük Elçiliğinde Chobin'in gençliğine ait bir film gösteril--i. Daha sonra davetliler, hazırlanan Büfede ağırlandılar. İki saat süren film hakikaten ilgi çekiciydi. Aynı sapanda bu, güzel bir müzik ziyafeti de oldu.

Fazla kalabalık olmıyan davetle, erken gelmiş olan Suat Hayri Ürgüplü -eşi biraz rahatsız olduğu içinyalnızdı. Ekrem Akurgal ve beyaz elbisesiyle biraz şişmanlamış görünen eşi Lemis Akurgal, Ürgüplünün, hemen tunda oturuyorlardı. Film başlayıncaya kadar sık sık yer değiştirdiler. Fuat Sirmen, yeşil üzerine siyah desenli emprime bir döpiyes giymiş olan eşi Ayten Sirmen, kızı Bahar Güreli ve nişanlısı Dr. Eflâtun Gökşinle birlikte geldiler. Sirmen arka sıraya, eski dostu Ürgüplünün yanına geçti. Bayan Sirmen ön sırada, Amerikan Büyük Elçisinin eşi ile yanyana oturdu. Genç nişanlılar da orta sıranın yanında oturdular. Dr. Zafer Paykoç ve eşi Rukiye Paykoç, Dr. Bahtiyar Demirağ ve eşi Zerrin Demirağ, Hıfzı Oğuz Bekata ve eşi, Seniye Batur ve eşi de gecenin misafirleri arasındaydılar. Ön taraflarda İran Büyük Elçisi ve kırmızı dantel sırtı yırtmaçlı elbisesiyle eşi, daha arkada David Hotham ve beyaz elbise, beyaz terlik ayakkabılarla gelmiş, içkilere fazla iltifat eden eşi vardı.

Aynı gece Konak Sineması salonlarında Muammer Karaca "Lahmacun Cumhuriyeti" isimli oyunla temsillerine başladı. Bir ara formundan epeyce düşmüş olan Muammer Karaca, gene havasım bulmuş. Pek çok alkışlandı. Ankara halkı, politik espriye müstehcenden çok daha fazla gülüyor.

Gece, ön sıraları basın mensupları doldurmuştu: Şevket Evliyagil ve eşi Oktay Akbal, Mehmet Reşat, Seyfettin Turhan ve daha başkaları...

Geçen hafta Perşembe günü, İsrailin bağımsızlık yıldönümü dolayısıyla maslahatgüzar Sasson, Elçilik binasında, saat 12'en 13.30'a kadar süren bir kokteyl verdi. Bol bol fransız şampanyalarının içildiği toplantının baş hususiyeti, kadınsız oluşu idi. Bütün salonu ve balkonu dolduran kalabalığın içinde ancak üç-dört kadın göze çarpıyordu. Bunlardan biri, parlak yeşil hasır şapkası, sütlü kahverengi jarse şık döpiyesi ile Muğla senatörü Muallâ Akarca, diğeri de, eşini yalnız göndermek istemeyen Bayan Cevdet Ferin... Kalabalığın çoğunluğunu askerî erkân teşkil ediyordu. İrfan Tansel, Memduh Tağmaç ve Genel Kurmayın yüksek rütbeli subayları, Sovyet Büyük Elçisi Rijov, Habeşistan Büyük Elçisi B. Tessema, Avusturya Büyük Elçisi, Brezilya Büyük Elçisi, hacı adayı Kasım Gülek, Hıfzı Oğuz Bekata, Muhlis Ete, Ulvi Cemal Erkin, Dış ticaretten Fahir Savran, Şinasi Osma, Kâmuran Evliyaoğlu ve daha birçok milletvekili ve senatör bu kutlamaya iştirak ettiler.

*

Gecen hafta içinde Sanatsevenler Lokali salonlarında türk ve amerikalı çocukların resim sergisi vardı. Her resmin üzerinde çocuğun yaşı ve ismi belirtilmişti. Daha ziyade Bahçelievler İlkokulu ile Ankara Koleji İlk kısmından çocukların resimleri vardı. Bir de, amerikalı çocukların, resimleri yanında, başka bir teknikle fasulye, pirinç ve mısırları boyıyarak, cam kırıklarını birleştirerek yaptıkları desenler ve sabunla çalışmaları göze çarpıyordu. Bahçelievler İlkokulundan onbir yaşındaki Faruk Somerin "Kış" manzarası, "Kızılderili" ve "Bir rahip" adlı resimleri, sekiz yaşındaki Meral Erenli, Ankara Kolejinden dokuz yaşındaki Dilek Zadil, Erkut Saykalın korsan gemisi resimleri dikkati çekiyordu. Bu ilgi çekici sergi, Cuma günü sona erdi.

Gazeteci Doğan Tanyerinin eşi, şimdiye kadar ancak Avrupada yapılabilen bir kalça ameliyatı geçinmek ü-

Olgunlaşma Enstitüsündeki defile

Beğen beğen al

Seminerler

Boş zamanı değerlendirme

Gözlüklü, ince ve zarif genç kadın, dinleyenlerine bakıp, bir solak düşündükten sonra :

"— Serbest zaman faaliyeti kişinin meslekî, ailevî ve sosyal ödevlerini yerine getirdikten sonra kendi iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgisini zenginleştirme, maharetlerini artırma, toplum hayatına gönüllü olarak katılma gibi bir seri seri guliyetlerdir. Kırk yıldan bu yana, Türkiyede uygulanmış olan çeşitli devrim hareketleri kamu hayatımızın belirli kesimlerini değiştirdiği halde kanun yolu ile zorla değiştirilemiyeceğine göte, devrimlerle beraber gelmesini özlediğimiz sosyal alışkanlıklar ve davranışlar henüz toplumumuzda yerleşememişler ve yüksek tahsil gençliğinin boş zamanını değerlendirme konusunda yaptığımız bir araştırma bize bunu teyid edici bir takım sonuçlar vermiştir." dîye konuştu.

Olay, geride bıraktığımız hafta içinde, İstanbulda, Üniversitenin merkez binasındaki Tıp Fakültesi Profesörler Kurulunda geçti. Konuşan genç kadın, Doç. Dr. Nermin Abadandı. Dr. Abadan İstanbul Halk Sağlığı Eğitim Komitesinin düzenlediği Boş Zamanı Değerlendirme seminerine katılmak üzere Ankaradan gelmişti. Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyasî İlimler Doçenti Nermin Abadanın, yüksek tahsil gençliğinden 426 kişilik bir kitleye uygulamış olduğu bir anketin ve bu konuda, memleketimizdeki, hemen hemen ilmî araştırmanın sahibi oluşu, tebliğe ayrı bir değer kazandırıyordu. .

Bir sağlık konusu

Boş zamanın yeterli bir şekilde değerlendirilmemesi, birçok yönlerden memleketimiz için büyük bir boşluk teşkil etmekte ve tehlikeler yaratmaktadır. Okul çağındaki çocuklarla iş hayatındaki gençleri okul ve iş saatleri dışında kalan boş zamanlarda can sıkıntısından, başıboşluktan, alkolizm, beyaz zehir,kumar ve çeşitli zararlı alışkanlıklardan korumak, aynı zamanda gençlerin bilgisini, zevkini geliştirmek, "İyi vatandaş'' lık cevherlerini işlemek için, bugün boş zamanı değerlendirme dâvası, bütün medeni milletlerin başlıca toplum dâvalarından biri olmuştur. Memleketimizde ayrıca köyde ve şehirde, milyonlarca kişinin, aylak geçen zamanlarını, kalkınma dâvamız yolunda değerlendirmek, bizim için çok büyük bir önem taşımaktadır. Okuldaki veya iş hayatındaki gençleri, aylakları, boş zamanlarında koruyan, yetiştiren, oyalıyan teşkilâttan yoksun bulunduğumuz için, bu başıboşluğun açtığı moral ve sosyal yaralar, ekonomik zararlar, aile ve toplum hayatımızda gittikçe derinleşmekte ve yayılmaktadır. Boş zamanı değerlendirmenin bir başka hedefi de can sıkıntısı ile savaşmaktır. Can sıkıntısı "ruh sağlığı" nın en büyük düşmanıdır. Ruh sağlığı ise, bir milletin en büyük servetidir.

İşte konunun bu önemi yüzünden dir ki, Halk Sağlığı Eğitim Komitesi bu yıl sağlık haftası için Boş Zamanları Değerlendirme konusunu ele almış ve üç gün devam eden ilmi seminere katılmak üzere, her bölüm için, bir' otoriteye başvurmuş ve meseleyi, böylece her yönden inceleme olanağını yaratmıştır. Eğitimci Rauf İnan, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Çocuklar Şubesi Müdürü Nuran Sayın, memleketimize kaliteli çocuk kitapçılığını getiren Vedat Nedim Tör, Tübingen Üniversitesi profesörlerinden Dr. Langen. Prof. Dr. İsmet Giritli, toplum kalkınması uzmanı hindli Hüseyin Abit, eğitimci Osman Akol, Prof. Sadi Irmak ve daha birçok otoriteler Boş Zamanı Değerlendirme konusunu muhtelif yönleriyle ele alıp tartıştılar, dâvaya, teşhisten sonra hal çaresi aradılar.

Üniversite gençliği ne âlemde?

Doç. Dr. Nermin Abadan Ankarada Siyasal Bilgiler Fakültesi, Hukuk

Nermin Abadan
Uzun lâfın kısası

Fakültesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde yaptığı anketin sonuçlarını rakkamlarla bir bir verirken, dinleyiciler, Türkiyede yüksek tahsil gençliginin boş zamanı değerlendirme yönünden ne kadar az imkâna sahip olduğunu ve notere ihtiyaç duyduğunu çok daha iyi bir şekilde anlıyorlardı.

Türk Üniversite gençliğinin boş zamanını dolduran faaliyetler daha ziyade pasif ve, ilmi deyimiyle, yumuşak faaliyetler serisinden sinema ve radyodur. Sert faaliyet grupundaki kitap okuma, spor yapma, müzik alanında icra, elişi vesaireye ise, muhtelif sebeplerden ötürü rağbet çok daha azdır. Kahvehaneye, caddelerde maksatsız dolaşmaya Türkiyede verilen büyük önemin sebebi, herşeyden önce, boş zamanı değerlendirme konusunda teşkilâtlı faaliyetlerin bulunmamasından ileri gelmektedir.

Ekonomik faktörler, fazla masraf gerektiren bazı sporlara — kayak, tenis, bisiklet — engel olmakta, fazla sayıda kitap almayı, tiyatroya, sinemaya, çaylara devamı da etkilemekte, fakat meselâ kahvehaneye devam hususunda bir rol oynamamaktadır. Türk Üniversitelerinde gençler ferdî arkadaşlıkları, daha sathi kollektif arkadaşlıklara açıkça tercih etmekte ve böylece, yüksek derecede endüstrileşmiş memleketlerdeki gençlerden, ilgi çekîci şekilde ayrılmaktadırlar. Fakat sosyal dayanışmanın fazla olduğu yerlerde kollektif arkadaşlıklar da gün geçtikçe kuvvet bulmaktadır. Serbest zaman yönelişinde aile, komşular, akranlar ve çevrenin sosyal baskısını inceleme, genel olarak taşralı öğrencilerin, küçük şehir ve kasabaların geleneklerini ve diğer hükümlerini beraberlerinde sürüklediklerini,

zere Hacettepe Hastahanesine yattı.! Cidden, batı ölçüleriyle bile fevkalâde çalışan bu hastâhane, en mucizevi ameliyatlarda bîle muvaffak olunması ile haklı bir şöhret yapmış bulunmaktadır.

Geçirdiğimiz hafta Cumartesi günü saat 17'de, yine Sanatsevenler Lokalinde, harika çocuk ressam Bedri Baykamın bir ay sürecek olan resim sergisi açıldı. Açılış münasebetilyle bir kokteyl verildi. Uzun saatler devam fiden kokteyl çok güzel ve kalabalıktı

O gün, Devlet Konser Salonundaki konserden sonra Olgunlaşma Enstitüsüne uğrayan Başbakan İsmet, İnönü, daha sonra bu sergiyi de gezdi. Suphi Barkam, kendisine gereken izahatı verdi. Feridun Cemal Erkin de sergiyi Başbakanla birlikte gasli, sonra Paşa ile birlikte salandan ayrıldılar. Geçen hafta AKİS'in kapak resmini görenlerin kendisine haklı olarak "Cover boy" adını taktıkları Ali İhsan Göğüs bütün kokteyl müddetince sergide kaldı. - İşittiğimize göre. Şehmuz Aslan, mecmuanın o sayısından 50 tane almış, bütün dostlarına, "en sevdiğim Bakanın resmi" diye dağıtıyormuş. Kokteylde bulunanlar arasında Ahmet Yıldız ve eşi. Dr. Fikret Pamir ve eşi. Mahmut Makal. maç dönüşü geldiği için yalnız olan Kemal Satır, Emil Galip Sandalcı, Ferda Güley ve eşi, Dr. Müzeyyen Çokdeğerli, avukat Adnan Uzay, eşi Talim Utay ve pek sevimli kızları Lale Uzay. Nuran İltuş. İhsan Kuntbay, mimar Edip Onatın eşi Mediha Onat, koyu mavi püsküllü bir kumaştan elbisesiyle günün en mesut kadını ünvanını haklı olarak taşıyan Bayan Baykam vardı. Sanatsevenler Kulübünün nezaketi ile meşhur Müdürü Kâmuran Ardıç, mûtad misafirseverliğiyle bazı çekingen misafirlere lokalin meşhur köfte ve böreğini bizzat taşıyordu.

İller Bankan Umum Müdürü Selâhattin Babüroğlu da küçük Baykamın sergisine eşi ile birlikte gelmişti. Bir müddet evvel verdiği fon müzikli konferans gibi bir topluluğu daha arzu edenlere, eşi kocasının fazla meşgul ve yorgun olduğunu söylüyordu.

Geçen haftanın sonunda Cuma gecesi Türkiye Ruh Sağlığı Derneği ile Ankara Kolejinin müştereken tertipledikleri filmli seri konferansların sonuncusu Lise kısmı konferans salonunda Dr. Orhan Öztürk tarafından verildi. Konu çok enteresandı: Öfkeli çocuk. Büyüklü küçüklü, öfkesiz kimsenin pek az kaldığı bu devirde doğrusu bu, çok ilgi çekici bir konuydu. Dinleyiciler gerek filmi, gerekse Dr. Öztürkün konuşmasını büyük bir İlgi ile izlediler.

Paramparça" yazarı Turgut Özakmanla eşi Sevim Özakmanın barıştıkları haberi, kendilerini sevenleri sevindirdi. Tarık Levendoğlu ile eşi Sevim Levendoğlu da barışmışlar. Darısı, tiyatro çevresinin başka dargın çiftlerinin başına!

Turizm ve Tanıtmada yapılan yeni tayinler epeyce sürprizli oldu. Necati Cumalı, eşinin vazifesi yüzünden Tahrana gidiyor. Tahrana giden biri daha var: Ankara Radyosunun eski yakışıklı Müdürü, halen Roma Basın Ataşesi Ümit Halit Demiriz... Kıbrısa da Münri Giz gidiyor.

Geçen hafta Çarşamba günü, C.H.P li hanımlar, Kulüp Yaşarda, Genel Merkezin çayında toplandılar. Gerek kulübün havası, gerekse orada bulunanların birbirlerini tanıması, hazır bulunanları çaydan çok memnun bıraktı. Toplantı gayet neşeli ve samimi bir hava içinde devam etti. Memduha Satir, Aliye Beyazıt, Zekiye Baban Nilüfer Berkem, Nimet Ardıç, Jale Aksal. Jale Köksal ve Jale Candan, Leylâ Feyzioğlu, Bayan Bekata. Bayan Güneş günün göze çarpan misafirleri arasındaydılar. Yaşar Güvenir. hanımların istedikleri bütün şarkıları çaldı. Yıldız Kuştaloğlu da söylediği şarkılarla epeyce alkışlandı. Annesi olduğu söylenen bir hanım da mikrofonda şiirler okudu. Sonra piyangolara geçildi. Günün talihlileri belli oldu: Uzun müddettir birçok kimsenin hayâlini meşgul eden "Avrupaya otobüs bileti" Memduha Satıra çıktı. Ondan sonra bir "sauna" kartı da İlkiz Sırıklıoğluya çıkınca - galiba ihtiyacı olmadığı kanaatinde olacak -, o' dâ kartı. Aliye Beyazıta hediye etti.

kızların bu konuda çok daha az muhafazakâr olduklarını göstermiştir.

Gençler ne istiyorlar?

Doç. Dr. Nermin Abadanın yaptığı araştırmanın bir amacı da, gençlerin ne gibi faaliyetlere girişmek istediklerini tespit etmek idi. Bu konuda en sevindirici haber, yabancı dile rağbet, yabancı dil öğrenme merakıdır. Bundan başka gençler, yazı yazmak, resim yapmak, tartışmak, daha fazla müzik dinlemek, spor yapmak ve seyahat etmek istemektedirler. Fakat halen giriştikleri faaliyetlerle, girişmek istedikleri faaliyetler birbirine çok: yakın olup, arada büyük fark' ar yoktur. İkinci Dünya Harbinden sonra olağanüstü durumlar, siyasi olaylar, ekonomik sıkıntı ve geleneklere bağlılık gençlerin sınırlı bir görüş ve düşünce ufkuna sahip olmalarına yol açmıştır. Gençlerin en büyük ihtiyaçları çeşitli dergi ve kitapların bulunduğu, Batı müziğini doya doya dinliyebilecekleri bol sayıda gençlik üniversite lokallerinin açılmasıdır. Bu lokallerde, muhtelif Fakültelere ait öğrencilerin karşılaşmaları, arkadaşlık etmeleri çok faydalı olacak. Batıdaki' gibi Öğrenci İşleri Dekanlığının açılması ile de muhtelif el sanatları, pul koleksiyonculuğu gibi meraklar teşkilâtlanacak, sanat faaliyetleri, kültürel faaliyetler; fikir kulüpleri çok daha fazla tatmin edici olacak, gençlerin boş zamanları gerçekten değerlendirilecektir. Gençlik için Üniversitelerde psikolojik danışma servislerinin de yardımcı organ olarak faaliyete geçmeleri, özellikle bizim gibi, değer yargılarının mütemadiyen değiştiği toplumlarda çok faydalıdır.

Moda

Hazır elbiseciliğe doğru

Birkaç yıldır, Ankara Olgunlaşma Enstitüsünün yaptığı ve satışa çıkardığı konfeksiyon elbiseler, özellikle yaza girerken, pek çok ankaralı şık hanımı hazır elbiseciliğe doğru gitmektedir.

Geride bıraktığımız hafta içinde dört gün üstüste yapılan defile bu bakımdan çok ilginçti. Hazır ve ucuz elbiselerin pazartesi günü satışa çıkarılacağını duyanlar, sıraya girmek üzere, sabah karanlığında tekrardan yola koyuldular.

Defilenin yıldızı siyahlı beyazlı bir "ple dö pul" tayyör oldu. Beyaz kamelyası ile çok şıktı. Bu tayyör, dikiş, kumaş, hepsi de alana ait olmak üzere, yalnızca 1 7 5 liraya mal olacaktır.

Uzun kollu şömizye bluzlar -40 lira gerçekten pratik ve şıktı. Tam kolsuz poplin bluzlar, arkası çapraz "V" şeklinde açık, pratik giyimli plaj entarileri, arkası tam bele kadar açık, çok şık bir gazino elbisesi, parlak düğmeli, asker tipi, renkli şömizye elbiseler, beyaz etekler, kenevir kumaştan bol bir. etek, hem şıklıkları, hem d mütevazi rakkamlı etiketleri için bol bol alkışlandılar.

MUSİKİ

Plâklar

Mimaroğlu plâk üstünde

Ankaranın 1958 yılı mûsiki festivalinde bir eserinin çahnanasından bu yana İlhan Mimaroğlunun besteleri pek seyrek icra edilmiştir. 1961 yılında İstanbulda bir Şarkısının ve bir oda musikisi eserinin konser, sahnesine çıkması, aynı yıl Amerikada tiyatro için yazdığı bir süitin icra edilmesi dışında Mimaroğlunun musikisi kâğıt üzerinde kalmaktan öteye gitmemiştir. İlhan Mimaroğlu bu bakıma hernekadar öbür türk bestecileriyle aynı durumdaysa da, musiki tenkidcisi olarak tanınmış bir kişinin kendini hem de musiki yaratıcısı olarak kabul ettirmesindeki güçlüğün bu icra kıtlığının asıl sebebi olduğu düşünülebilir.

Fakat şimdi, Amerikada ve Avrupada özellikle klâsik musiki katalogunun zenginliğiyle şöhret yapmış bir firmanın, Vox'un, Îlhan Mimaroğlunun musikisini plâk üzerinde yayınlamasıyla, icra kıtlığı kaygısı geçici bîr dengeye kavuşmuş olmaktadır. Mimaroğlunun "Yakın Doğu Piyano Musikisi" adını taşıyan bu plâk üzerinde yer alan eseri, 1957 yılında bestelediği "Pieces sentimentales" - Duygulu Parçalar - dır. Hernekadar "Duygulu Parçalar", Mimaroğlunun Ankara Festivalinde çalman "Gereksiz Parçalar"ından daha önce yazılmışsa da, daha olgun bir musiki olarak kendini göstermektedir. Bundan başka "Duygulu Parçalar"ın anlatını bakımından taşıdığı özellikler, "dünyaya umutsuzluk, kötümserlik yaymak işitiyorum" diyen bir düşüncenin ,varoluş sebebiyle, "Gereksiz Parçalar"daki alaycı davranışa kıyasla daha iyi uyuşmaktadır.

Temsil edici değil, teşhir edici

Plâğın zarfındaki izah yazısında Mimaroğlunun musikisinde "avant garde" -ilerici- eğilimlere raslandığı, nitekim bestecinin son sıralarda ileri musikinin en saygın temsilcisi Edgar Varese'in özel öğrenciliğini yastığı, sonra da Columbia Üniversitesinde Vladimir Ussachevski'nin sınıfında elektronik musiki kompozisyonu üzerinde çalıştığı belirtilmektedir. İlhan Mimaroğlunun tenkidci olarak da çağdaş musiki, illeri musiki dâvası yolunda ne türlü bir yorulmaz savaşçı olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte, plak üzerindeki piyano parçalarında Mimaroğlunun yeni musiki Üzerindeki çalışmalarını aksettiren Çizgiler pek belirsizdir. Bütünüyle "Pieces sentimentales" adı altında toplanmış dört parça, XIX. yüzyıl sonu romantik piyano musikisinden edinilmiş bir intiba olarak dinleyiciyi etkilemektedir ve üslûp özelliği bakımından bir Çaykovski-Debussy karışımı sayılabilir. Bu bakımdan, bu parçalar bestecisini temsil ediyor sayılamaz. Bundan başka türk musikisi olarak da -şayet türk musikisi dendiğinde, folklora yahut eski türk musikisine dayanan bir musiki anlaşılıyorsa- "Pieces sentimentales'ın bir temsil edici yanı yoktur. Böylece Mimaroğlunun parçaları ancak taşıdıkları bedbin ve bir bakıma "mütevekkil" anlatımla, türk karakterini aksettiriyor sayılabilirler. Nitekim New York Times'ın musiki tenkidcisi, gazetenin musiki sayfasında bu plâk hakkında yardığı bir yazıda Mimaroğlunun parçalarından "temsil edici değil, fakat teshir edici" diye bahsetmiştir. ''Pieces sentimentales" -besteci, bir dış dünya, hem de bir eski dünya sembolü olarak parçalarına bu fransızca adı uygun görmektedir-, gerçekten, kesif bir ifade gücü taşıyan melodileriyle tesirini yaratmaktadır.

Başarılı icra

İlhan Mimaroğlu piyanist değildir. Bunun sonucu olarak piyano musikisi, yer yer aşırı ve gereksiz güçlükler taşımaktadır. Bununla birlikte, ünlü israilli piyanist Amiram Rigai bu güçlükleri, gelişmiş tekniğinden ve romantik musikiye olan mizaç yakınlığından faydalanarak, piyanoya uygun bir musikinin tabiiliği içinde çalmaktadır. Piyanist Rigai, Mimaroğlu yade, Manolis Kalomiri'nin kısa Prelude'ünü, Ben-Haim'in "Sonatin"ini, Andre Hossen'in Prelüd ve Pers Efsanesini, Anis Fuleihan'ın "Ege Suiti"-ni, ve kendi "İsrail Rapsodisi"'ni gösterişli, parlak etkileyici bir çalışla sunmaktadır.

Geçen Haziran ayında New York' ta Judson Hall'da yapılmış olan plak kaydı, plâğa piyano sesi kaydetme tekniğinde son. sözü temsil ediyor sayılamıyacağı gibi, Vox plâklarının teknik bakımdan en başarılıları arasında yer alamaz. Bununla birlikte, tabiî ve yumuşak bir piyano sesinin sağlanmış olması bakımından, 1963 yılının plâkçılıktaki teknik ilerlemelerine ayak uydurmaktan geri kalmış değildir. Plâğın stereofonik baskısı, sesin daha net ve daha açık olması bakımından, hem de satıh kalitesinin daha iyi olması bakımından, monofonik baskıya tercih edilmelidir. Herhalde bu plâk, özellikle bîr türk bestecisinin musikisini taşıması bakımından bütün musikiseverlerin plâk rafında yer almalıdır

Haberler

Pazar günü Orduevinde, yalnız Ankarada değil, Türkiyede ilk defa bir çocuk topluluğundan konser dinletildi. Bu topluluk, bir armoni mızıkasıydı. Çalgıcılarının yaşları en çok ondört olan bu topluluk kurulalı henüz iki yıl olmuştur. Sanat değeri yönünden, büyüklerden kurulu, topluluklarla kıyaslanamaz ama, yine de iyi bir başlangıç sayılabilir.

Konservatuvara tâyin edildiği zaman kendisine büyük umutlar, bağlanan, evvelce çeşitti gazete ve dergilerde çıkan yazılarıyla "konservatuvarı kurtarmak'' gibi bir de ideal taşıdığını açıklayan besteci İlhan Usmanbaş geçenlerde Bakanlığa istifa dilekçesini gönderdi. Medeni cesareti en. az sanat alanındaki otoritesi kadar olan, ayni zamanda becerikli ve organizatör nitelikler de taşıyan Usmanbaşın bu vakitsiz istifası söylendiğine - daha doğrusu, dilekçesinde belirtildiğine - göre,. Disiplin Kurulu kararıyla bir aylık geçici tard cezası alan üç öğrencinin Danıştaya başvurarak bu kararın uygulanmasını geciktirme kararı almalarıdır. Oysa ki bazı Bakanların bile bu mahut "uygulamayı geciktirme'' kararı karşısında birşey yapamadıkları, en sonunda bazı odaları kilitlemek ve böylece. ilgili şahsı içeri sokmamak suretiyle maksatlarına ulaştıkları bilindiğine göre, Usmanbaşın da buna benzer bir yola gitmesi mümkündü. Bu gibi bir konuyu istifa sebebi yapması, dâvasını daha başında yarım bırakması onun yeteri kadar "gerçekçi" olamadığını göstermektedir. Bereket versin, söylenildiğine göre, Bakardık Usmanbaşın istifa dileğini kabul etmemiştir.

İlhan Usmanbaş

Sürpriz

Hikmet Şimşek

Konseri veren : Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
Yöneten : Hikmet Şimşek.
Solocular.: Ayla Erduran (Keman), Guy Fallot (Viyolonsel).
Konserin yeri : Ankara Konser Salonu.
Günü : 14 Nisan 1964 Salı, Saat 20.30 da.
Program : Klâsik, neo-klâsik ve romantik bestecilerin birer bestesiyle meydana gelen programda iki tane konçerto vardı:

1. Haydn : Re majör viyolonsel konçertosu,
2. Brahms : La minör ikili konçerto, keman ve viyolonsel için,
3. Schumann : Si bemol majör senfoni (İlkbahar).

Konserin özellikleri : Geçen hafta dinlediğimiz ikili resitalden sonra beklenen ikili konçertoyu da Ayla Erduranla Guy Fallot'dan dinledik. Aslında keman ve viyolonsel için ayrı ayrı partiler yönünden olduğu kadar beraberlik ve orkestrayla uyuşma bakımlarından da birçok problemler ve güçlükler gösteren bu beste Türkiyede oldukça az çalınır.

Beğendiklerim : Guy Fallot'nun solocu olarak katıldığı Haydn konçertosu hem kolay, hem de çok zor bir eser. Kolaylığı, belki yorumunda ve teknik yönden öyle ''kazık" pasajlar ihtiva etmemesinde, Ama tümüyle "güzer'' çâlmağa. kalkıştanız mı hemen güçlüğü ortaya cıkıveriyor. İşte Fallot bu güçlükleri yenmesini bildi, Haydn'ı romantikleştirmeden, ritmine sâdık kalarak, temiz bir tonla çaldı.

Ayla ile beraberce çaldıkları Brahms'ın ikili konçertosunda da Fallot arkadaşı kadar iyiydi. Üstelik, Aylanın bu yıl formunda gözükmesine rağmen teknik ve müzikalite bakımından iki çalgıcı arasında belirli bir fark göremedim.

Hikmet Şimşek, çok talihsiz bir gününde olmasına rağmen, ikinci bölümde -Schumanın'ın "İlkbahar" senfonisinde- iyi çalışmış olmanın verdiği kadar başarıya ulaştı. Eğer bu başarı tam olmadıysa, herhalde biraz da ilk bölümdeki "fiyasko''nun dinleyenler üzerindeki psikolojik etkisine, yormak gerek!..

Beğenmediklerim : Birinci bölümde konçertolara eşlik eden orkestra, başarılı olmak şöyle dursun, yeterli bile değildi. Notaların arasında kaybolan bir yöneticinin verdiği işaretlerin bazen aksayıvermesinin ne gibi sonuçlara varacağına o akşam salondaki dinleyiciler Hayretle - hattâ biraz da dehşetle - tanık oldular. Brahms'ın baş tarafında birkaç ölçüden sonra üfleme çalgılı birbirine karışıverdi. Bu durum Haydn'da' bile yer yer görüldü. Özellikle konçertonun ilk bölümünde fagotun beraberliği bozacak kadar forte çalışına şef kürsüsünden hiçbir önleyici 'etki gelmedi. Tümüyle birinci bölümde orkestra ve genç yöneticisi- bir karışıklık atmosferi içindeydiler.

Sonuç : Konser birçok bakımlardan iyi şanslara sahip bulunmasına rağmen genel sonuç ortadan yukarı sayılmaz.

Daniyal ERÎÇ

S İ N E M A

Türkiye

Ateş bacayı sardı

Geride bıraktığımız hafta içinde, kurulduğundan bu yana belki de ilk defa olarak Türk Film Prodüktörleri. Cemiyeti, kendi haklarını savunmak kaygısı içinde harekete geçti ve —her zaman yaptığı gibi bu defa hedefini yanlış seçtiği bir destek elemana, basına yaylım ateş açtı. Gerçekte Türk Film Prodüktörleri Cemiyetinin daha akıllı davranması ve SOS işareti verirken mutlaka basını arkasına alıp, sırtını bir güzel ona yaslaması beklenirdi. Yıllar yılı yapımcılar, ferdî çabalarıyla ilgililere seslerini duyuramamışlar, isteklerini kabul ettirememişlerdi. Basın, dilekleriyle birlikte şikâyetlerini ve şikâyetçi oldukları konuları halkoyuna duyuracak, böylelikle Cemiyet de ilgililer arşısında yalnız kalmıyacaktı. Şimdiki davranışları batmak üzere olan bir geminin kaptanında bulunması zorunlu olan soğukkanlılıkla uzak yakın ilgili değildi. Ateş bacayı sarınca, şaşkın evsahiplerinin durumuna düşümüşler ve işi çığırından çıkararak, bir çeşit suçlu avına çıkışlardı..

Bulunan suçlular, uzun bir aramanın ürünü değillerdi zaten. Hemen ellerinin altında hazır duran yabancı film getiriticileriyle sinema yazarlarına saldırmayı, gerçek suçlu arayıp bulmaya tercih etmişler, böylece işi bir olup bittiye getirivermişlerdi . Filmciliğimizin bugünkü batma durumunun tek sorumluluları, yabancı film getirticileri ile sinema yazarlarıydılar.

«Sözde» suçlular

En büyük suçlu, yabancı filmler ve yabancı film getirticileriydi. Yarım milyona yaklaşık bir para —dolayısıyla döviz— harcayarak getirtilen «Ben-Hur» örneği, Türk Film Prodüktörleri Cemiyetinin o günkü Yönetim Kurulu toplantısında baş konu edildi ve sözcüler, bu örnekten yola çıkarak yabancı film getirticilerine bütün güçleriyle çattılar.

Yabancı filmlerin, çevrilen ve piyasaya çıkarılan yerli filmlerimize balta vurduğu, kösteklediği bir gerçektir. Yalnız unutulan nokta şudur: Yabancı film gösteren sinema salonlarıyla yerli film gösteren sinema salonları, hem büyük şehirlerde ve hem de Anadolu da ayrı ayrıdırlar ve «dublaj filmi» diye adlandırılan yabancı filimleri geçen sinemalar, ender olarak yerli film oynatmaktadırlar. Yabancı filmlerden alınan belediye eğlence resmînin yüzde 70, yerli filmlerden ise yüzde 20 gibi iştah açıcı bir oran ayrımı olmasına karşılık, yabancı film göstermeyi gelenek haline getirmiş sinema salonları, yerli film göstermeye yanaşmamaktadırlar. Bunun da nedeni açıktır, salon sahibi müşteri değiştirmeye yanaşmamaktadır. Bir müşteriyi bırakıp yenisini alıştırma süresinin getireceği zararı sineye çekmek, işlerine gelmemektedir. Yapımcılar, iki mevsimlik Beyoğlu Lâle sineması ile bu mevsim denemeye kalktıkları Yeni Ar sinemaları örneklerini unutmamalıdırlar.

Her biri birer tüccar olan yapımcıların son çıkan kararnamelerdeki yabancı film getirticileri için konulmuş çeşitli kayıtlamalardan habersiz olduklarım sanmak da gülünç olur. Yapımcıların «yabancı film ithaline bazı tahditler konulmalıdır» lı istekleri, «filmciliğimiz batmak, ya da yaşamak savaşındadır» feryadından çok önce yerine getirilmiştir. Bugün zor durumda olan, yerli filmciler değil, yabancı film getirticilerdir ve her satın aldıkları filmin yüzde otuzunu Merkez Bankalarına peşin para olarak yatırmak zorundadırlar ve bu oluş da, getirticiliği, hem kendiliğinden kayıtlamakta ve hem de zorlaştırmaktadır.

Dine küfreden bari...

Yapımcıların bir başka şikâyet ettikleri nokta, getirtilen filmlerin kalitesizliğidir ki, bunda yerden göğe kadar haklıdırlar. Yabancı film getirticileri, çok kazanma tutkuları yüzünden ucuz ve dolayısıyla da kötü film getirtmektedirler. Fakat yabancı film seyircisi ile yerli film seyirci arasında kapanması yıllar sürecek bir eğitim, bir görgü ve bilgi uçurumu vardır. Bu yüzden de, yabancı film seyircisi, ucuza maledilmiş kötü yabancı filmleri mevsim içinde kolaylıkla itmekte ve gelecek mevsime getirticiyi bir çeşit uyarmaktadır. Yabancı film seyircisinin sinema eğitimi bakımından hızla ilerlemesine karşılık yerli film seyircisi hâlâ yerinde saymaktadır. Hâlâ uyanmamıştır, hâlâ biliçlenmemiştir. Yerli film yapımcıları, yabancı filmleri gösteren sinema salonlarını daha büyük kısıtlamalar sonunda ellerine geçirseler bile, bu konuda yaya kalacaklar, bu türlü bir seyirciye hazırlıklı olmadıkları için de gülünçlüğe düşüp fiyasko ile karşılaşacaklardır.

Yapımcıların baş isteği, devletin, film yapanlara yardim elini uzatmasıdır. Bu yardımın ne olması, nasıl olması gerektiği hakkında yapımcılar —hemen hemen her fırsatta gürültü koparmalarına karşılık— bir günden bir güne açıklamada bulunmamışlar, yalnızca «devlet, yerli film yapıcısına yardım eli

uzatmıyor» lu yuvarlak sözler peşinde koşmuşlardır. Yabancı film getirtirmemesi, gerçek anlamda yerli filmciliğimizin yararına olmayacaktır.

Yabancı film getirticilerin yurdumuzda film çevirip çevirmedikleri konusuna gelince; bugün ilgiyi üzerine çeken yerli filmcilerin başında gelen Kemal Film, işe getirticilikle başlamış, yıllar boyu bunu sürdürmüş ve ancak 1950 den sonra yapımcılığa başlamıştır. İlk yerli filmci İpek Film, bugünün Fitaşıdır. Özen Filmin Faruk Kençlerle, Ceylan Filmin Muharrem Gürseslerle, Lale Fimin Münir Hayri, Agâh Hün ve Metin Kıtlarla yaptığı yerli fimler nasıl unutulur? Üç beş yabancı film getirticiliğinden sonra yerli filmciliğe dönen ve yerli filmci olan, ya öteki küçük getirticiler? Kamera Filmler, Melek Filmler, Koçangalar, Erman Kardeşler, Güven Filmler, Aktunç Filmler, Atlas Filmler?... Bu sayılanların hepsi bugün yerli film yapımcılığı da yapmaktadırlar ve içlerinde getirtici şirket olarak en yenisi[1] olan Emek Filmcilik ise, yapımcılıktan önce sinema salonlarım yerli filmlere açmayı uygun bulmuştur ve gelecekte de yerli film yapmayı kurmaktadır.

Ah, şu sinema yazarları!

İkinci hedef, sinema yazarlarıdır ve yapımcıların sinema yazarlarıyla yıldızlarının barıştığını bugüne kadar ne gören ne de duyan olmuştur. Oyaa yoksul sinema yazarları, yapımcıların gözünde bir çeşit vatan hainidiriler, yerli filmlere durmaksızın saldırmakla sinemamızı uçuruma götürmekte ve batırmak istemektedirler. Yine unutulan nokta, iyiden geçtik, iyiye yaklaşma çabası göstermiş her yerli filme sinema yazarlarının gereğinden çok ilgi gösterdiği ve bu iyi niyetten gelme alkışın sinemamızda faydasız ve gereksiz «monster» ları yarattığıdır. Sansür ve dışarı çıkma konusunda Basın Yayınla takışıldığında, yazarlar «Üç Arkadaş» ın karşısında mıydılar? «Yılanların Öcü» savaşı, yapımcıların mı, sinema yazarlarının mı savaşıydı? Eski, yeni yerli filmciliğin korunması —niçin saklamalı, yerli filmciliğin değil de yapımcının korunması— konusunda kurulmuş bütün yapımcı derneklerinin hangisi yana yakıla şikâyet ettikleri, sıkıştıklarında da kendilerine kalkan yaptıkları sansür ile, yazarlar kadar uğraşmış, karşısına çıkmıştır?

Yapımcıların gözünde sinema yazarları, yabancı film getirticilerinin "ajanları" dırlar. Yabancı film getirticileri "seyahat ve menfaatler sağlayarak Türk sinemasının aleyhine», yazarlar aracılığında «bir hava yaratmaktadırlar». «Türk Sinemasının batmasına çalışanlar çeşitli kılıklara girmiş yabancı film ithalatçılarıdır» ve «Türk sinemasının batması ve bu işten para kazanan insanların açıkta kalması istenmektedir.»

Yazarların hiç biri, yapımcıların suçlama sınırlarının dışına çıkarak, söyledikleri gibi sinemamızın batmasını istememekte, bugünkü gidişten —üstelik— yapımcılardan çok kaygılanmaktadır. Yapımcılar, artık eskisi gibi büyük kazançlar sağlayamıyorlar. «Batmak, ya da yaşamak savaşı», bu kazancın M silmesinden, ya da kârın zararına ileri gelmektedin Sıkıştıklarında boş yıldız alan filmlerimiz seyir mizce daha çok ilgi görüyor ve daha çok para kazanıyoruz» diye ler, kendi yarattıkları ve yarat ması için basını her yönden harekete geçirdikleri star sisteminin teri ne işleyen çarkları arasında sıkış

doğmaktadır. Starlar, bugün eski göre, bir filmin maloluşu kadar para istemekte ve bunu da yapımcı dan bağırta bağırta almaktadırla Yapımcı, kendi yarattığı canavar kendini yemesini şaşkın bakışlar seyretmektedir.

Çelebi, böyle olur...

Bu mevsim çevrilen ve piyasaya sürülen yerli filmler seyircide beklenen ilgiyi görmemiştir. Çünki konular yine birbirine benzemekti baş oyunculuk yine dört beş star arasında dönmekte, senaryocuları toplam lse bir elin parmaklarını sayısını yine geçmemektedir. Filmleri ucuza çıkarmak için girişik yarışta, onar ve onbeşer filmle yine üç beş rejisör sinemamızı yönetmek tedir. Bunların yanı sıra, konu değişikliği yoktur, tür değişikliği yoktur ve hepsinin üstünde toplunun malı olmuş starlar bunun anlamını varamamakta, rezalet üzerine rezalet çıkarmakta, aralarında yapımcı ların sahibi bulundukları yayın organları da bunları yerli film

dır.

Yapımcılar, isletmecilerin de boyunduruğu altındadırlar. Bundan da kurtuluş çareleri arayan yoktur Ayrıca sinema salonları sahipleri tekelcildir, yerli film yapımını baltalamaktadır. Diledikleri filmleri, nemalarına takmakta, dilediklerine hafta vermemektedirler. Bölge işletmeciliği kurmuşlar, salon güçleri ne dayanarak yeni yeni kazanç kaynakları sağlamışlardır. Bir film gürültüye getirilerek on sinemaya birden takılmakta ve dolayısıyla arkadan gelenlere yolu tıkamaktadır. Haftalar, yapımcılar ve işletmeciler arasında kapatılıp bölüştürülmüştür. Küçükler —büyük yapımcılara karşılık daha iyi niyetlidirler— büyüklerce «enterne» edilmişlerdir.

PanAm ile Dünya Fuarını ziyaret seyahatinizin sadece ilk merhalesidir

Bu sene A. B. D.'ni ziyaret edecekler muhakkak New York Dünya Fuarını da görmelidirler.

Diğer bütün havayollarına kıyasla daha çok transatlantik jet seferi yapan PanAm, Fuarın resmi müracaat merkezlerinden biridir. Ve PanAm paranızın karşılığından çok daha fazlasını istifadenize amade kılar. "

PanAm'in temin ettiği hususi tenzilâtlı tarifeler: PanAm'ın yeni bilet ücretleri şimdi A. It. D. seyahatinizde %21 kadar tasarruf etmenizi sağlar. PanAm ayrıca Amerika *dahilinde* de sizler için tenzilât temin etmektedir. Otel, şehir içi gezileri ve Dünya Fuarı giriş biletiniz dahil, yalnız %17 ödiyerek New York'da 3 gün 2 gece geçirebilir, bütün Amerikada sadece $6 karşılığında (yemek için günde %6 ödemek lâzımdır) 50 lüks Sheraton otelinden herhangi birinde kalabilirsiniz. Pan American, temin ettiği sayısız tenzilât sayesinde seyahat için ayırdığınız paradan azami istifade etmenizi sağlar.

PanAm ile daha çok yer görünüz: Yalnız PanAm 15 A. B. D. şehrine, *direki* olarak, aktarmasız sefer yapar.Amerikaya NewYork dan girip Fuarı gördükten sonra PanAm'ın uğradığı herhangi başka bir şehirden direkt olarak dönebilir, *hiçbir ilâve ücret ödemeden* 20 şehir görebilirsiniz.

PanAm ile seyahatinizde misafirperver, iki. dil konuşan kabin memurlarının yakın alâkalarından... *Paris'in meşhur Maxim's* Lokantasının nefis yemeklerinden... ve dünyanın en tecrübeli havayolu ile seyahat etmenin verdiği *huzurdan* istifade edersiniz.

Rezervasyon ve Fuar hakkında malûmat için PanAm Seyahat Acentenize veya Bürolarımıza müracaat ediniz:

İstanbul: Hilton Methali, Tel.: 47 45 30
Ankara : Atatürk Blv. 63, Tel.: 12 11 20
İzmir : İzmir Palas Oteli, Tel.: 321 00
Adana : Agba Oteli, Tel.: 32 38

Dünyanın En Tecrübeli Havayolu PanAm ile Daha İyi Seyahal Edersiniz

Atlantikte Birinci... Pasifikte Birinci... Lâtin Amerikana Birinci... Dünya Turunda Birinci.

PAN AM

(Faal: — 2230) — 905

TİYATRO

Eskişehir

Belediye Tiyatrosu açıldı

Eskişehir Belediyesinin, son sel felâketi yüzünden .açılması geciken yeni tiyatrosu, 18 Nisan 1964 cumartesi günü, sade bir törenle açılmıştır.

Yeni Belediye Tiyatrosu, Porsuk üzerindeki ana caddeye çok yakın, merkezi bir yerde .Elektrik İdaresi İçin yaptırılmış olan binanın alt katındadır. 180 kişilik bu küçük tiyatro, eskişehirli gençlerin iki yıl önce .giriştikleri -hatta bir ara Ticaret ve Sanayi Odasına ait bir binada ilk denemesini yaptıkları- güzel bir teşebbüsün nihayet hem Valilik hem Belediye tarafından tamamiyle benimsendiğini. bu sayede de gerçekleşme yoluna girdiğini göstermektedir.

Kısa ve samimi bir konuşma ile tiyatroyu açan Belediye Reisi Sabahattin Günday ,bu tiyatronun kısa zamanda kazanılmasında emek ve hizmetleri geçen genç ve sanat aşıkı Vali İhsan Tekinden ve Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü Cüneyt Gökçerden bağlıyarak, İlk temsillerin gerçekleşmesinde genç arkadaşlarına yardımcı olan Devlet Tiyatrosu sanatçılarına, bütün ilgililere, bu fikri destekleyen basın mensuplarına teşekkür etmiş, kısa bir' zaman sonra, aynı binanın üst katında 400-450 kişilik daha büyük bir salon yaptıracağım ve bir şehir orkestrası da kurulacağını müjdelemiştir.

Açılışta, saat 18 de, Frederico Garda Lorca'nın, Tahsin Saraç tarafından dilimize çevrilen, "Yerma"sı oynanmıştır. Ergin Orbeyin sahneye koyduğu. Turgut Zaimin dekorlarını. Güney Peymanın da kostümlerim çizdiği bu oyunda bellibaşlı rolleri Gönül Peyman (Yerma). Mete İnselel (Juan), Özant Gürsoy (Marla), Atalay Şener (Victor), Sema Aybars . Yaşlı Kadın), çiğdem Türkeş (Dolores), Şehvar Sezer (Görümce) v.s, oynamışlardır.

Saat 21.15 de ise Turgut özakmanın "Bulvar' adlı yeni komedisi oynanmıştır. Bilindiği gibi, yazar bu oyunu hem müzikal, hem de müziksiz komedi olarak iki şekilde yazmıştır. Müzikal şekli İsbanbulda, Dormen Tiyatrosunda, müziksiz komedi şekli de Eskişehirde oynanmaktadır. "Bulvar"ı da, gene Turgut Zaimin dekorları İçinde, Ergin Orbey sahneye koymuş ve İlk önemli rolünü bu eserde oynıyan Sema Aybars (Aliş) ile Özant Gürsoy (Aleksandra) ve Eskişehir Belediye Tiyatrosunun genç sanatçıları büyük başarı göstererek uzun uzun alkışlamışlardır.

Oyun : Dr. Kikota ve Kadınları" ("Le Signe de Kikota"). Müzikli Komed 3 bölüm
Yazan : Roger Ferdinand.
Müzik : Georges Auric
Adapte eden : Kemal Türen.
Tiyatro : Arena Tiyatrosu.
Sahneye koyan : Pekcan Koşar.
Dekor : Belgin Gürkanlar.
Danslar : Erdoğan Gücerdem.
Kostüm : Lale Belkis.
Işık : Oğuz Çokcayüksel.

Konu : Tecrübeli fransız tiyatro yazarı Roger Ferdinand, eşlerini seven ve onlara annelik zevkini - şu veya bu sebeplerle - tattıramıyan kocaların yüreklerini ağızlarına getirecek bir psikanaliz denemesiyls iki buçuk saat seyirci tatlı tatlı güldürüyor: genç ve güzel bir kadın - üstelik kocasını seven, ona sadık bir kadın - bir türlü olmıyan çocuklarının içinde biriken sevgisini beğendiği genç erkeklere vermekten, onlarla yakından ilgilenmekten] üzerlerine titremekten kendini alamamaktadır. Rufa uzmanlarına göre bu japon doktor üstad Kikota'nın yeni keşfettiği bir geçici hastalıktır ve önüne geçmeye imkân yoktur. Karısına sevgisi -ve güveni- olan her koca, hevesini alıncıya kadar, karısının bu eğilimini hoş görmelidir. Aksi halde... ayrılık mukadderdir. Ama zeki koca, karısını iyi etmenin kolayını buluyor. Balkın nasıl: oda aynı hastalığa tutuluyor, o da "evlât muhabbeti" ile iki genç güzel kızı eve alıp bağrına basıyor... Genç karısı Flora da (Lâle Belkis) o saat bu hastalıktan kurtuluveriyor...

Oynıyanlar : Erhan Gökgücü (Doktor), Pekcan Koşar (Michel, koca), Lale Belkis (Flora), Türker Tekin Genç operatör), Alp Öyken (Genç dekoratör), Bilge Şen (Nicole, çiçekçi kız), Aysel Dinmez (Pat, dansöz).

Beğendiğim : Pekcan Koşarın tempolu, hattâ dinamik oyun düzeni. AŞırılıklara alelâdeliklere kolayca düşülebilecek sahnelerde, daima zarif kalan bir komedi üslûbu içinde, "Kikota belirtisinin kötüye kullanılmamasını sağlamayı başarmış olması... Koca rolüne, sıcak bir oyunla kazandırdığı sevimli ifade. Lâle Belkisin ince ve zeki bir oyunla çizdiği, samimiliğine de. inandırdığı, yetişkin evlât sevgisine susamış, modern fransız kadım tipi. TÜRker Tekinin sıkılgan aşık, genç operatörde gerçekleştirdiği değişik ve güzel kompozisyon. Georges Auric'in tatlı, ince müziği.

Beğenemediğim : Psikanalist, yaşlı Doktorda Erhan Gökgücünün isteksiz, dolayısıyla silik oyunu.

Sonuç : Hiç sıkılmadan seyredilen, hoş. zarif, bir oyun.

Lûtfi AY

Arena Tiyatrosunda "Dr. Kikota ve Kadınları"

Kocalara ibret...

PURO ☆ fay

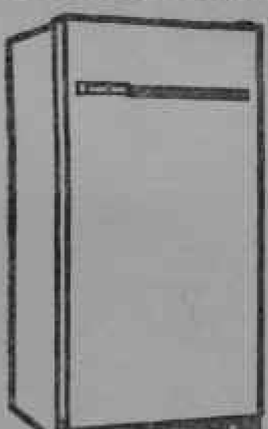
1964 YILININ BÜYÜK PİYANGOSUNA *katılınız!*

Piyangoya iştirak için...
3 adet Puro Tuvalet Sabunu kabı ile 3 adet Fay Temizleme Tozu kapağını P.K. 24 İstanbul adresine postalayınız. Zarfın arkasına açık adresinizi yazmayı unutmayınız. Kur'a numaralarınız adresinize gönderilecek ve kur'alar 28 Haziranda Noter huzurunda çekilecektir.

Ford

ARÇELİK

İkramiyeler:

- ✓ **FORD "GALAXIE" 64**
- ✓ **10 ADET ARÇELİK BUZDOLABI**
  (en üstün kaliteli buzdolabı)
- ✓ **300 adet teselli mükâfatı**

Talihiniz Açık Olsun...

Terkibinde G-11 bulunan

PURO

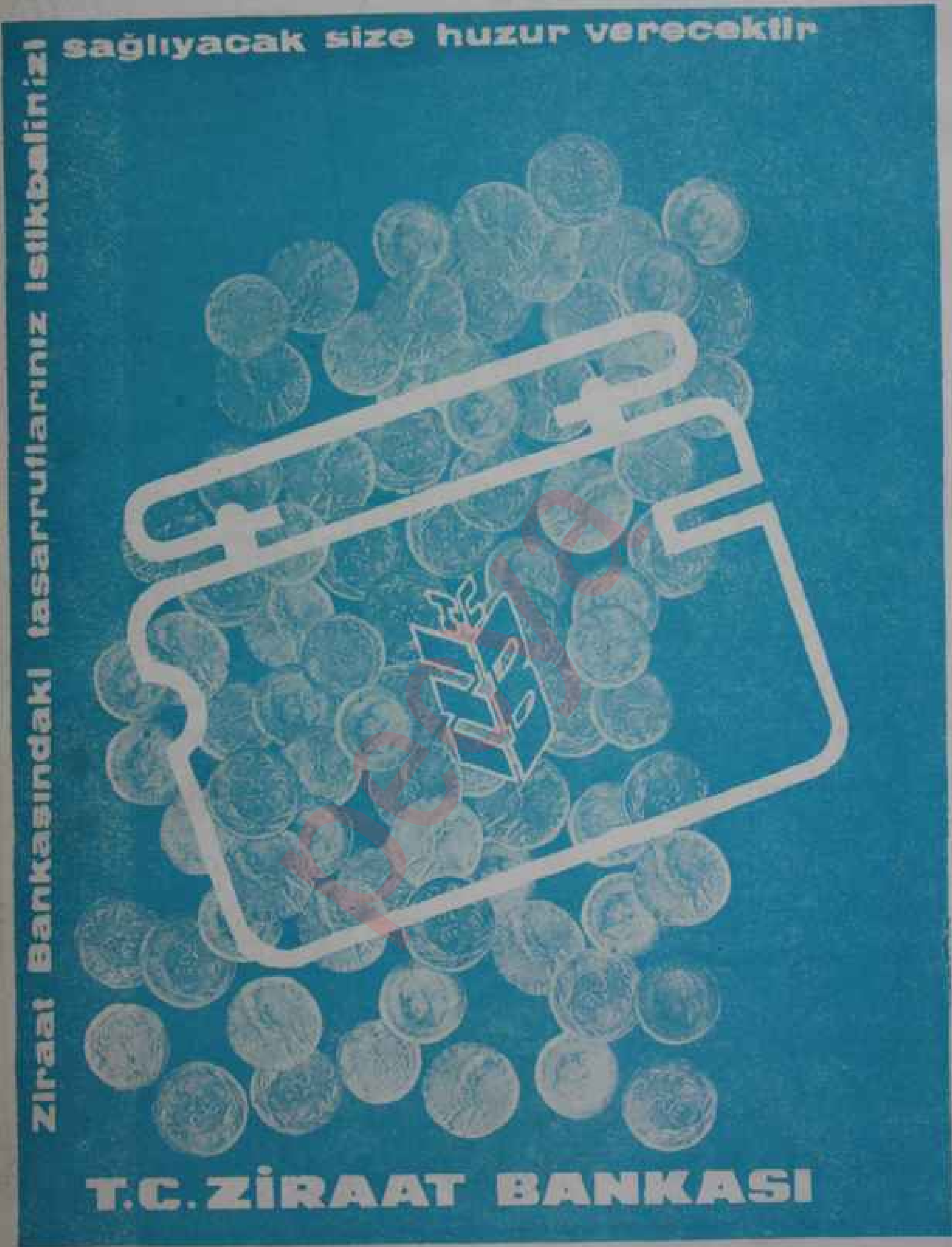
piyasada satın alabileceğiniz en mükemmel tuvalet sabunudur

Terkibinde TEXAPON Z bulunan köpüklü-deterjanlı

fay

kalite bakımından üstün, fiat bakımından ucuzdur.

(Faal: — 2228) — 933

Ziraat Bankasındaki tasarruflarınız istikbalinizi
sağlıyacak size huzur verecektir
T.C. ZİRAAT BANKASI